

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kryštof Kilián

Vysílání ozbrojených sil se souhlasem parlamentu

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jindřiška Syllová DrSc.

Katedra ústavního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 22.12.2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 119215 znaků včetně mezer.

Kryštof Kilián

V Praze dne

<u>Úvod</u>	<u>4</u>
1. Vymezení základních pramenů a pojmů	6
1.1. Základní prameny	6
1.2. Základní pojmy – Ozbrojené síly	7
1.2.1. Armáda	9
1.2.2. Vojenská kancelář Prezidenta republiky	9
1.2.3. Hradní stráž	10
1.3. Ostatní složky zajišťující bezpečnost	10
1.4. Vyslání	11
2. Historický vývoj ústavní úpravy vysílání ozbrojených sil na českém území 1918-1993	12
2.1. 1918-1938 – První republika	12
2.2. Doba nesvobody 1938-1945	13
2.2.1. Druhá republika	14
2.2.2. Protektorát Čechy a Morava	15
2.2.3. Exilová vláda	16
2.3. Poválečné období 1945–1948	18
2.4. Komunistická totalita 1948-1989	18
2.4.1. Ústava 9. května	19
2.4.2. Socialistická ústava 1960	20
2.4.3. Vývoj po roce 1968	21
2.5. Návrat k demokratickému státu 1989-1993	23
3. Současná úprava vysílání ozbrojených sil v Ústavě ČR	24
3.1. Vysílání ozbrojených sil	24
3.1.1. Článek 43 odstavec 3 – souhlas parlamentu	25
3.1.2. Článek 43 odstavec 4-6	29
3.2. Vznik současné ústavní úpravy	35
3.2.1. Vývoj před tzv. „Bezpečnostní novelou“ Ústavy	35
3.2.2. „Bezpečnostní novela“ Ústavy	37
3.3. Komparativní přehled	40
4. Přehled misí	43
4.1. Kuvajt	44
4.2. Balkán	44
4.3. Afghánistán	46
4.4. Irák	47
4.5. Pobaltí	48
4.6. Mali	49
4.7. Island – Air policing	49
4.8. Turecko – Active fence	49
4.9. Sinaj – MFO	50
4.10. Ostatní	50
<u>Závěr</u>	<u>51</u>
Seznam použitých zdrojů	53
Abstrakt a klíčová slova v českém jazyce	56
Abstrakt, název práce a klíčová slova v anglickém jazyce	57

Úvod

Formování vlastní zahraniční politiky a jednání státu navenek je jedním ze základních prvků suverénního moderního státu tak, jak jej dnes známe. Pro každý stát je zahraniční politika a interakce v mezinárodním společenství států jeho nezbytnou součástí a obzvláště v současném silně globalizovaném světě je klíčovou součástí výkonu státní moci vytváření vlastních postojů či reakcí na celosvětové dění takřka každodenně, a to často reakcí na dění výrazně přesahující hranice vlastního regionu či světadílu.

Důležitým prvkem, jehož prostřednictvím dochází k realizaci zahraniční politiky a jejích cílů, je reakce prostřednictvím zásahů ozbrojených složek státu jak na vlastním, tak v zahraničních vztazích zejména, na cizím území. Dochází tím také k naplňování jedné ze základních funkcí státní moci směrem dovnitř – a to v zajišťování obranyschopnosti a bezpečnosti státu a jeho obyvatel. Reakce prostřednictvím ozbrojených složek jejich vysláním mimo vlastní území je nezřídka projevem účasti státu ve vícestranných vojensko-bezpečnostních strukturách, čímž stát upevňuje jak zajištění vlastní bezpečnosti, tak také naplno projevuje svou státní suverenitu navenek. Nakládání s ozbrojenými silami, konkrétně v případě této práce jejich vysílání za hranice, je vzhledem k výše zmíněným souvislostem pro státy zásadní problematikou, která je řešena v ústavní rovině.

Cílem této práce je věnovat se pochopení mechanismu, jenž provází vysílání ozbrojených sil České republiky a z čeho současná úprava vychází. Je tedy třeba zkoumat zejména nezastupitelnou úlohu Parlamentu, kterému Ústava v tomto procesu svěřuje důležitou pozici kontroly moci výkonné. Podstatná je také role samotné exekutivy, jež ze své podstaty zajišťuje rychlé a efektivní rozhodování, v bezpečnostních otázkách často klíčové a je tak v této oblasti nadána nezastupitelnými pravomocemi.

Klíčové pro zkoumání této otázky bude vymezit už samotné základní pojmy jako jsou ozbrojené síly či jaké parametry musí sledovaná akce splňovat, aby byla považována za vyslání ozbrojených sil. Pro takové vymezení je nezbytné určit také základní prameny práva, ze kterých můžeme čerpat.

Pro lepší pochopení současné zákonné úpravy a kořenů, ze kterých bezprostředně vzešla, se pro porozumění vývoji a rozdílností přístupů v průběhu minulých let tato práce také věnuje historickým řešením vysílání ozbrojených sil a v obecné rovině i ústavnímu vývoji v moderním československém a českém státě, tedy období v letech 1918-1993. Poté se již bude možno detailně věnovat období samostatné České republiky, které svým vývojem dalo přímo vzniknout současné úpravě problematiky vysílání ozbrojených sil. Důraz by měl být kladen na zaměření se na problematiku a konkrétní situace, které vedly zákonodárce k jednotlivým úpravám, zásahům a

tím postupně vytvořily současnou podobu procesu vysílání ozbrojených sil a roli Parlamentu v něm. Zkoumána je zejména ústavněprávní rovina, ale stejně jako v jiných takto komplexních právních otázkách se nelze vyhnout i přesahu do jiných odvětví práva. Je nutné mít na paměti také ohled na zahraniční politiku a mezinárodní vztahy, které jsou s otázkami dané problematiky neoddělitelně spojeny.

Lepšího pochopení české ústavní úpravy se tato práce také pokouší vyložením alespoň stručného komparativního exkurzu, kde porovná některé z ústav jiných států a jejich přístup k problematice vysílání ozbrojených sil, což by mělo pomoci uchopení a plnému porozumění úpravy české a jejích specifik.

Práce má ve své úplnosti za cíl podat jednak ucelený pohled na současnou roli Parlamentu České republiky v procesu vysílání ozbrojených sil, vyložit jednotlivé pojmy, stejně jako prostřednictvím mj. širšího pohledu, pomocí nastínění historických přístupů, mezinárodních souvislostí a zkoumáním jednotlivých důvodů přijímané právní úpravy této problematiky vysvětlit záměry zákonodárce a případně je také podrobit zhodnocení.

1. Vymezení základních pramenů a pojmů

„Suverenita státu vyžaduje schopnost státu ubránit svou vlastní existenci. Jen stát, který zachování vlastního organismu věnuje potřebné úsilí, může legitimně očekávat pomoc od druhých, vyžadovat a nabízet spojenectví i v rámci multilaterálních bezpečnostních vztahů.“¹

Vysílání ozbrojených sil je třeba vnímat jako jednu ze základních součástí zajišťování bezpečnosti státu, tedy jedné ze základních funkcí veřejné moci. Je proto zcela přirozené, že otázky týkající se bezpečnosti státu, jeho občanů a tím pádem vytvářející prostor pro nerušené užívání práv, svobod a zachování demokratického charakteru státu jsou upraveny zejména na ústavní úrovni a jsou tedy předmětem ústavněprávního zkoumání. Vzhledem k významu celého aktu vyslání ozbrojených sil je tedy důležitým úkolem státu správně nastavit mechanismy doprovázející takové rozhodnutí a také si definovat, co přesně různé pojmy, instituty a situace znamenají.

1.1. Základní prameny

Jak již bylo nastíněno, základem pro úpravu otázek spojených s vysíláním vlastních, stejně tak jako přijímáním cizích ozbrojených sil je ústavní rovina. Ústavodárce musí balancovat specifika této oblasti, kdy je na jednu stranu vyžadováno elastické a rychlé rozhodování zajištěné typicky exekutivou, na stranu druhou je třeba nastavit kontrolu takového rozhodování.

Ústava České republiky v celém svém pojetí koncipuje český stát jako parlamentní republiku, z čehož se dá odvodit rozhodující úloha parlamentu mimo jiné v otázkách bezpečnosti státu. Výslovně pak ale také dává významné pravomoci prezidentu republiky, jakožto vrchnímu veliteli ozbrojených sil.² Odpovědnost za zajištění bezpečnosti ČR má především Vláda ČR.

Právní základ pro konkrétní otázku vyslání ozbrojených sil je třeba hledat zejména v čl. 43 Ústavy ČR, který kromě ostatních otázek spojených s bezpečností státu hovoří v odst. 3 písm. a) o vyslovování souhlasu Parlamentu s vysláním ozbrojených sil mimo území ČR a dále pak v odst. 4 zakotvuje pravomoci Vlády v této oblasti.³ Se zmíněným čl. 43 je spojen také čl. 39 Ústavy, který upravuje mechanismus hlasování o těchto otázkách.

---

¹ Pavlíček V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 1030

² Viz kapitola XVII. Ústavy ČR, konkrétně čl. 63, odst. 1, písm. c)

³ Podrobnější rozbor článku 43, jeho významu a pozadí vzniku v následujících kapitolách, zejména v kapitole 3.

Mimo samotnou Ústavu se dále problematiky dotýká například zákon č. 310/1999 Sb. o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR, zákon č. 219/1999 Sb. o ozbrojených silách, zákon č. 221/1999 Sb. o vojácích z povolání nebo zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany.

Pro obecný rámec bezpečnosti ČR je také třeba vnímat jako zásadní strategické dokumenty zejména tzv. Bezpečnostní strategii České republiky a Obrannou strategii České republiky. Tyto stěžejní strategické dokumenty navazují na předchozí strategie a jejich aktualizace má reflektovat a identifikovat aktuální bezpečnostní hrozby, přístup státu k obraně a realizaci těchto záměrů. Obě strategie se také hlásí ke spojeneckým a dalším mezinárodním závazkům a jednoznačně tak (nejen) z nich vyplývá, že veškeré zahraniční operace musejí probíhat v souladu s Chartou OSN. Tím je dáno, že pro vysílání ozbrojených sil je právě Charta OSN také zásadním pramenem práva, se zřetelem zejména na její kapitolu VII.⁴

1.2. Základní pojmy – Ozbrojené síly

Pro celou problematiku spojenou s tématem práce je pojem „**ozbrojené síly**“ klíčový a je třeba ho definovat. Základní definici nalezneme v zákoně č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, podle kterého ozbrojené síly vytváří Česká republika za účelem zajišťování své bezpečnosti a dále je člení na **armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž**.⁵ Právě zákon 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, se pokouší o co největší sjednocení zákonné úpravy týkající se postavení, složení, řízení a přípravy ozbrojených sil jako celku i s úkoly jednotlivých složek do jednotné, soustředěné právní úpravy.⁶ Pro definování jednotlivých pojmů ho tedy lze považovat za stěžejní.

Další definici ozbrojených sil pak nabízí zákon č. 310/1999 Sb. (o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky), který v § 2 mluví o vojenském a civilním personálu s vojenským materiálem.

Zákon ozbrojeným silám dále obecně ukládá připravovat se k obraně České republiky a bránit jí proti vnějšímu napadení, stejně též plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluvních závazků České republiky o společné obraně proti napadení.⁷ a podrobněji pak úkoly rozvádí v částech věnovaných jednotlivým složkám ozbrojených sil.

Vzhledem k tématu této práce je podstatné zmínit zakotvení mezinárodní spolupráce jakožto úkolu ozbrojených sil v § 10 zákona č. 219/1999 Sb., tedy že „*spolupracují s cizími ozbrojenými*

---

⁴ Charta OSN, kapitola VII. – akce při ohrožení míru, porušení míru a činech útočných

⁵ § 2 odst. 3 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách; Tyto jednotlivé složky ozbrojených sil jsou rozebrány níže v podbodech této kapitoly

⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, Obecná část, s. 1

⁷ § 9 odst. 1 a 2 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

silami na základě mezinárodních smluv“ a že „Ozbrojené síly se podílejí na činnostech ve prospěch míru a bezpečnosti, a to zejména účasti na operacích na podporu a udržení míru, záchranných a humanitárních akcích; do těchto operací a akcí se mohou vojáci v činné službě vysílat i jako jednotlivci.“ Stejně tak také § 10 v odstavci 3. umožňuje účast na vojenských cvičeních spolu s cizími ozbrojenými silami na území České republiky i v zahraničí.

Hlavní, personální složkou ozbrojených sil jsou zejména vojáci z povolání tak, jak je definuje zákon. Jsou jimi tedy občané, kteří vojenskou službu vykonávají jako svoje zaměstnání a jsou ve služebním poměru k České republice (povolán do služebního poměru smí být občan jen na základě vlastní žádosti).⁸ Za stavu ohrožení státu a za válečného stavu vykonávají vojáci na vojenském cvičení nebo ve služebním poměru vojáka z povolání a vojáci v záloze mimořádnou službu.⁹

Vzhledem ke specifickému charakteru vojenské činné služby je její vykonávání regulováno veřejným právem a pojí s ní typicky různé zvláštnosti. Jde například o vojenskou přísahu (kde se voják doslova zavazuje být připravený nasadit pro obranu vlasti i svůj život), specifické vztahy nadřízenosti a podřízenosti a na to navazující označení hodností na vojenském stejnokroji, který značí příslušnost nositele k ozbrojeným silám a podobně. Pro dodržování vojenské kázně je také zákony speciálně upraveno vojenské kázeňské právo. V trestním zákoně č. 40/2009 Sb. jsou dále také vyčleněny speciální trestné činy vojenské, a to konkrétně v jeho hlavě XII. Takové trestné činy také odrážejí specifickou vojenského prostředí – například neuposlechnutí rozkazu, zběhnutí, ohrožování morálního stavu vojáků či zbabělost před nepřítelem.

Klíčový požadavek na činnost ozbrojených sil – tedy že mají sloužit celé společnosti na sebe váže důležitý prvek, tedy že ozbrojené síly musí být neutrální v politických či sociálních sporech. Zákon proto zakazuje zakládat nebo zřizovat politické strany a politická hnutí (či jejich organizační jednotky) v rámci ozbrojených sil a politické strany a hnutí tak zkrátka nemohou v ozbrojených silách působit.¹⁰ Na toto logicky navazuje zákonná podmínka, aby voják z povolání nebyl členem politické strany, hnutí či odborové organizace.¹¹ Na neutralitu v sociálních sporech pak navazuje zákaz použití ozbrojených sil k přímému zásahu proti účastníkům stávkové akce vedené na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů zaměstnanců.¹²

---

⁸ § 2 odst. 1 zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

⁹ Mikule V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 1050–1051

¹⁰ § 4 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

¹¹ § 3 odst. 1 písm. b) zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání

¹² § 11 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

1.2.1. Armáda

Armáda tvoří základní pilíř ozbrojených sil a ve vnímání běžné širší veřejnosti často může zastupovat celý, obsahově však o něco širší pojem ozbrojených sil. Člení se na vojenské útvary a vojenská zařízení, které se mohou slučovat do větších organizačních celků.¹³

Zákon jí ukládá plnit výše zmíněné obecné úkoly svěřené ozbrojeným silám a dále speciálně umožňuje služeb armády použít ke střežení objektů důležitých pro obranu státu, k plnění úkolů Policie České republiky (pokud síly a prostředky Policie České republiky nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti a to na dobu nezbytně nutnou), k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy; k odstranění jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky. Dále také může armáda zajišťovat širokou škálu služeb dopravního charakteru – poskytování leteckých služeb, leteckou dopravu ústavních činitelů, leteckou zdravotnickou dopravu a dopravu pro vlastní potřeby a obecně zabezpečovat dopravu na základě rozhodnutí vlády. Může se také podílet na zabezpečení kulturních, vzdělávacích, sportovních a společenských akcí. Lze jí také využít při plnění humanitárních úkolů civilní obrany.¹⁴ Problematiku speciálně svěřených úkolů armády dále rozvíjí vláda, které zákon ukládá určit nařízením objekty důležité pro obranu státu a úseky státních hranic střežené vojáky armády; stejně tak poté také použití vojáků armády a způsob jejich povolání k plnění úkolů Policie České republiky podle zvláštního právního předpisu a k záchranným pracím a stanoví počty vojáků armády potřebných k plnění uvedených činností.¹⁵

1.2.2. Vojenská kancelář prezidenta republiky

Vojenské kanceláři prezidenta republiky zákon ukládá zejména plnit úkoly související s výkonem pravomocí prezidenta jako vrchního velitele ozbrojených sil a s řízením Hradní stráže.¹⁶ V jejím čele pak stojí prezidentovi přímo podřízený náčelník.¹⁷

---

¹³ § 13 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

¹⁴ § 14 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

¹⁵ § 14 odst. 3 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

¹⁶ § 26 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

¹⁷ § 25 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

1.2.3. Hradní stráž

Jak již z logiky názvu vyplývá, úkolem Hradní stráže je provádět vnější ostrahu areálu Pražského hradu a zabezpečovat jeho obranu, stejně tak však také zabezpečovat vnější ostrahu a obranu objektů, které jsou dočasným sídlem prezidenta a jeho hostů. Na úkol spojený s hosty prezidenta se váže i do jisté míry praktický, zejména ale hlavně ceremoniální aspekt, tedy že Hradní stráž organizuje a zajišťuje vojenské pocty, zejména při oficiálních návštěvách představitelů jiných států a při přijetí vedoucích zastupitelských misí u prezidenta.¹⁸ K jiným než výše uvedeným úkolům nesmí být Hradní stráž použito bez souhlasu prezidenta.¹⁹

Co se organizace týče, Hradní stráž je podřízena náčelníkovi Vojenské kanceláře prezidenta republiky.²⁰

1.3. Ostatní složky zajišťující bezpečnost

Pro úplné dokreslení bezpečnostní politiky státu je vhodné alespoň stručně zmínit, že ozbrojené síly nezajišťují bezpečnost České republiky jako jediná složka. Jak již bylo vyloženo výše a jak dokládá i záměr zákonodárce vyložený v důvodové zprávě k zákonu č. 219/1999 Sb., jedná se v případě ozbrojených sil především o vojenskou obranu státu.²¹ Bezpečnost státu dále dle ústavního zákona o bezpečnosti ČR zajišťují kromě ozbrojených sil také ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby.²² Bezpečnostní sbory vymezuje zákon 361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů – jedná se o Policii České republiky, Hasičský záchranný sbor České republiky, Celní správu České republiky, Vězeňskou službu České republiky, Generální inspekci bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační službu a Úřad pro zahraniční styky a informace.

Záchranné sbory a havarijní služby pak úzce souvisí především s úpravou postupů a řízení integrovaného záchranného systému, uplatňujícího se zejména v přípravě na vznik mimořádné události, při potřebě provádět současně záchranné a likvidační práce a obecně vzato při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu.²³ Za základní složky integrovaného záchranného systému lze jmenovat Hasičský záchranný sbor České republiky (zákon č. 238/2000 Sb.), příslušné jednotky požární

---

¹⁸ § 28 odst. 1 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

¹⁹ § 28 odst. 2 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

²⁰ § 27 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

²¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, oddíl „K § 3“

²² Čl. 3 odst. 1 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

²³ Viz zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů

ochrany (zákon č. 133/1985 Sb.), zdravotnickou záchranná služba (§ 18b zákona č. 20/1996 Sb.) a samozřejmě také Policii České republiky.

Na zajišťování bezpečnosti ČR jsou dále povinny se obecně podílet i státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby.²⁴

1.4. Vysílání

Definice tohoto pojmu nemusí být zcela jednoznačná, avšak pro správné uchopení tématu je taktéž velmi podstatná. Je třeba určit, jaké náležitosti takové „vyslání“ obsahuje, aby se jednalo o akt, o kterém Ústava zejména v čl. 43 hovoří a kterým se má vláda či parlament zabývat.

Pro definici tohoto pojmu lze z literatury vyčíst, že *“Vysláním“ ozbrojených sil mimo území České republiky se rozumí rozhodnutí nebo rozkaz o tom, že se ozbrojené síly České republiky, resp. jejich specifikované součásti, přemístí za služebním účelem mimo území České republiky. Rozhodnutí musí být formulováno tak, aby z něj bylo zřejmé, do kterého státu jsou ozbrojené síly vysílány, za jakým účelem a na jak dlouhou dobu. Obsah rozhodnutí, se kterým komory vyslovily souhlas, bude rozhodný pro to, zda bude třeba nového souhlasu komor či nikoliv při změně podmínek nebo potřeb na místě, kam jsou vyslány (např. s ohledem na přemístění jednotek na jiné území nebo dokonce do jiného státu nebo na pozměněný účel nebo úkol mise)“²⁵*

---

²⁴ Čl. 3 odst. 2 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

²⁵ Syllová, J. in Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky: Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 449

2. Historický vývoj ústavní úpravy vysílání ozbrojených sil na českém území 1918–1993

„Historia vero testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis.

- Dějiny jsou svědky časů, světlem pravdy, živou pamětí, učitelkou života a poslem minulosti.“²⁶

Pro lepší pochopení tématu a celkový přehled, z čeho vychází současná úprava vysílání ozbrojených sil a na co navazuje, je k výše uvedenému výkladu pojmů rovněž vhodné připojit alespoň obecný historický exkurz, který osvětlí, jakým způsobem se tato problematika v minulosti na ústavní rovině v českém prostředí řešila (či naopak neřešila) a alespoň stručně obsáhne i ústavněprávní vývoj obecně. Tento přehled bude zaměřen na období od vzniku samostatné Československé republiky v roce 1918 do vzniku samostatné České republiky a přijetí její současné ústavy. Ač nemusí na první pohled vypadat ústavní vývoj za první republiky, v exilové vládě či socialistických ústavách jako podstatný pro užší téma práce, domnívám se, že je tomu naopak a vykreslení historických důvodů jednotlivých úprav ovlivňovalo nejen období bezprostředně následující, ale lze sledovat dosah a přemýšlení ústavodárce nad historickými zkušenostmi až do dnešní podoby současné ústavy.

2.1. 1918–1938 – první republika

Hektický a poměrně překotný vývoj na podzim 1918 znamenal, že po vyhlášení samostatné Československé republiky bylo potřeba zaplnit ústavněprávní “vakuum“. Hlavním úkolem Národního výboru bylo tedy pochopitelně co nejrychleji připravit a vydat prozatimní ústavu, tedy podklad, na základě kterého by bylo možné svolat Národní shromáždění, jmenovat vládu a zvolit prezidenta.²⁷ Právě okolnosti přijetí této prozatimní ústavy a rychlost jejího vypracování napovídají, že šlo o značnou improvizaci a nebylo s ní počítáno pro delší časové období. Měla víceméně jen překlenout období do vzniku ústavy regulérní a definitivní a poskytnout pro její přijetí prostor. K přijetí prozatimní ústavy dochází již 13. listopadu 1918 jako zákona č. 37/1918 Sb. Po zvážení všech těchto souvislostí není překvapením, že problematika vysílání ozbrojených sil nebyla prozatimní ústavou výslovně řešena. Za alespoň lehce příbuzná ustanovení lze

---

²⁶ Marcus Tullius Cicero, 106–43 př. n. l. římský politik, řečník, spisovatel

²⁷ Schelle, K. Dějiny ústavního práva. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2016, s. 128

považovat ustanovení o prezidentu republiky, který je nejvyšším velitelem vojska²⁸ a vypovídá podle usnesení Národního shromáždění válku a předkládá mu sjednaný mír ku schválení.²⁹ Lze tedy dovést, že oblast vyloženě vysílání ozbrojených sil zůstala v gesci výkonné moci, jak bylo v obdobných ústavních textech v té době poměrně obvyklé.

Výslovně řešena však otázka vysílání ozbrojených ani v následně přijaté Ústavě z roku 1920. Ve výše zmíněných “příbuzných“ otázkách válečných, vztahu Národního shromáždění a prezidenta republiky navazovala úprava Ústavy z roku 1920 obdobně na ústavu prozatímní a udržovala jí nastavený model.³⁰

Pro dokreslení záměrů ústavodárce je nutné zmínit okolnosti doby, za které tyto dva ústavní texty vznikaly. První Československá republika se v tomto období musela věnovat zejména konfliktům vnitrostátním, jelikož ve zjitřené době po 1. světové válce a vzniku nových států (nejen) ve střední Evropě se Československo potýkalo s konfliktem s Maďarskem na jižní slovenské hranici či s Polskem na Těšínsku. Velmi naléhavou a poměrně dost specifickou otázkou také bylo působení československých legionářů, hlavně na území Ruska, jejichž složitý návrat do vlasti bylo nutné vyřešit. Ožehavá byla také otázka menšin na československém území. Problematika samotného vysílání ozbrojených sil do zahraničí a případná ingerence parlamentu do takového rozhodování tedy nejspíš nebyla na pořadu dne naléhavě řešit a zakotvovat do ústavního pořádku. Že byly otázky působení armády a tím pádem ozbrojených sil zaměřeny spíše vnitrostátním pohledem lze demonstrovat například i na úvodním ustanovení branného zákona z roku 1920:

„Československá branná moc jest povolána k tomu, aby hájila trvání, celistvosti a svobody republiky Československé proti nepřátelům zevnějším, jakož i spolupůsobila při udržování pořádku a bezpečnosti uvnitř státu. Může jí býti též použito k pomocným službám při pohromách, ohrožujících život a majetek.“³¹

2.2. Doba nesvobody 1938-1945

Pojem “doba nesvobody“ vychází z ústavního dekretu prezidenta republiky č. 11/1944 Úř. věst. čsl., o obnově právního pořádku. Jedná se o období od 30. září 1938 (uzavření Mnichovské dohody) do 4. května 1945 (den před začátkem vypuknutí pražského povstání).

²⁸ § 10 písm. b) zákona č. 37/1918 Sb., o prozatímní ústavě

²⁹ § 10 písm. d) zákona č. 37/1918 Sb., o prozatímní ústavě

³⁰ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 90

³¹ § 1 zákona č. 193/1920 Sb., branný zákon

Toto období bylo vyvoláno působením cizí moci na území československého státu vůči československým občanům. Československý stát podle této koncepce v této době trval, nemohl však svou vůli uplatnit (nejprve v důsledku Mnichovskou dohodou nadiktovaných podmínek, poté v důsledku okupace československého území. Cizí moc během této doby prosadila na československém území předpisy, jež se svým obsahem přičily znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy.³²

Toto období lze etapizovat na dvě části – tzv. druhá republika a posléze Protektorát Čechy a Morava.

2.2.1. Druhá republika

Za období druhé republiky je označován politický systém Československa vyvolaný Mnichovskou dohodou a ukončený německou okupací území Čech a Moravy a následným zřízením Protektorátu Čechy a Morava (tedy 30.9.1938 – 15.3.1939).

Vzhledem k tématu práce nelze zmínit významnější ústavní úpravy v oblasti ozbrojených sil a souvisejících otázek. Na historickém pozadí okleštění československého území v důsledku Mnichovské dohody, kdy Československo přišlo o významnou část území a počet občanů zredukován zhruba o jednu třetinu³³, dochází se vznikem druhé republiky k sérii protiústavních kroků, které znamenají nástup nových protidemokratických a protistátních destruktivních sil, politický převrat a nastolení autokratického režimu. V právní oblasti pak dochází k diskontinuitnímu zvratu a odklonění od předchozího demokratického ústavního řádu a jeho státoprávních hodnot.³⁴

Významným ústavněprávním předělem je v tomto období ústavní zákon č. 330/1938 Sb. z. a n., o zmocnění ke změnám ústavní listiny a ústavních zákonů Republiky československé. Tento “zmocňovací zákon“ umožňoval prezidentu po dva roky vydávat dekrety s mocí ústavního zákona, a to na základě jednomyslného návrhu vlády. Samotné vládě pak umožňoval po toto období vydávat veškerá opatření, k nimž by byl jinak potřeba zákon (zde však se souhlasem prezidenta republiky).

Další směřování pak také ovlivnilo přijetí ústavního zákona č. 299/1938 Sb. z. a n. o autonomii Slovenskej krajiny a ústavní zákon č. 328/1938 Sb. z. a n. o autonomii

---

³² Pavlíček V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 90-91

³³ Pokud jde o konkrétní území a obyvatelstvo postoupené Československem, jednalo se o 28291 km² s asi 3,8 milionu obyvatel obsazených Německem, o 805 km² s 227 tisíc obyvatel Polskem a 11833 km² s 972 tisíci obyvatel zabraných Maďarskem. Československu v tu chvíli zbylo cca. 71 % původního území a asi 66% původního obyvatelstva.

³⁴ Pavlíček V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 94

Podkarpatské Rusi v listopadu 1938. Výsledkem obou těchto ústavních zákonů byla sice nevyslovená, ale faktická federalizace a z původně jednotného státu se stalo uspořádání trialistické a asymetrické.³⁵ Od této doby dochází také ke změně oficiálního názvu státu na Česko-Slovenskou republiku, popřípadě Česko-Slovensko.³⁶

2.2.2. Protektorát Čechy a Morava

Protektorát Čechy a Morava vznikl oficiálně Výnosem německého říšského kancléře Adolfa Hitlera ze dne 16.3.1939. Šlo o otevřenou deklaraci obsazení území zbylého následkem Mnichovské dohody německým vojskem a navazující na trvalou snahu z německé strany o rozbití Československa – která vrcholí v březnu 1939, kdy Slovenský stát vyhláší s podporou Německa 14. března samostatnost a Podkarpatská Rus je rychle obsazena Maďarskem. Výnos se opíral o protokol z jednání mezi Adolfem Hitlerem a německým ministrem zahraničí Ribbentropem na straně jedné a Emilem Háchou s ministrem Chvalkovským na straně druhé z 15.3.1939.³⁷ Období Protektorátu končí až květnovými událostmi a koncem války roku 1945.

Vzhledem k tématu této práce není opět, stejně jako v případě druhé republiky, v oblasti vysílání ozbrojených sil a rozložení pravomocí mezi ústavní činitele a zejména parlament z tohoto temného období moc podkladů ke zmínění. Účelem protektorátu byla především germanizace českého prostoru. Zahraniční věci Protektorátu spadaly dle Výnosu pod říšské úřady dle Výnosu „*tak, jak to odpovídá společným zájmům*“³⁸. Je však poměrně zřejmé, že se jednalo jen o zájmy německé strany.

Představitelem a zmocněncem říšských zájmů se stal Říšský protektor v Čechách a na Moravě, až jemu byli podřízeni i členové protektorátní vlády, které do funkce potvrzoval a také je mohl odvolat. Po nástupu Reinharda Heydricha do funkce zastupujícího říšského protektora a popravě do odboje zapojeného předsedy protektorátní vlády generála Ing. Eliáše dochází k ještě většímu okleštění pravomocí autonomní protektorátní správy a protektorátní vláda důsledkem toho prakticky přestala existovat. Posílil se tím vliv ministerstev s německými zmocněnci. Po Heydrichově smrti se váha

---

³⁵ Pavlíček V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 97-98

³⁶ § 1 ústavního zákona č. 299/1938 Sb., o autonomii Slovenskej krajiny.

³⁷ Podrobněji viz Pavlíček V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 109-110

³⁸ Čl. 6 odst. 1 Výnosu č. 75/1939 Sb., o zřízení Protektorátu Čechy a Morava,

řízení Protektorátu přenesla z úřadu protektora na nově zřízený úřad německého státního ministra pro Čechy a Moravu, kterým se stal K. H. Frank.³⁹

Co se týká vojenské ochrany, tato byla dle Výnosu poskytována Říší – za tímto účelem byly v Protektorátu udržovány Říší posádky a vojenská zařízení. Protektorátu pak pro udržení vnitřní bezpečnosti a pořádku bylo umožněno zřídit vlastní sbory, jejichž organizaci, početní sílu a výzbroj však určovala říšská vláda.⁴⁰ Zde lze směrem od německé strany pocítovat obavu ze zkušeností s československými legiemi během první světové války, nedošlo tedy ani k použití českých jednotek ve válečném tažení. Proto nelze o pojmu vysílání ozbrojených sil v této souvislosti výrazněji hovořit.

Nezájem na vyzbrojování vlastních českých jednotek se projevil i ve výše zmíněném početním omezení; jednotkám dále bylo povoleno se vyzbrojit jen lehkými zbraněmi.

2.2.3. Exilová vláda

Po událostech následujících Mnichovskou dohodu, obsazení a okupaci zbytku Československa a na to navazující rozboření demokratického československého ústavního zřízení odchází ze své vlasti do zahraničí řada československých občanů, mnohdy prominentních (zejména politici a představitelé armády), hnaných různými důvody. Ať už šlo o důvody vlastenecké, se záměrem bojovat proti Německu a jeho spojencům a umožnit tak obnovení Československa, tak zároveň v mnohých případech z důvodu možného pronásledování, perzekuci a obavami o život ať už z rasových, náboženských či politických důvodů. Proto je zřejmé, že zformovat z mnohdy velmi rozmanitých osobností s rozličnými motivacemi, cíli, názory či z rozdílných sociálních poměrů jednotnou zahraniční politickou reprezentaci nebylo vůbec snadné. Pro další válečný a poválečný vývoj však bylo naprosto klíčové a nezbytné, aby k ustavení mezinárodně uznaného oficiálního orgánu navazujícího kontinuálně na demokratické Československo došlo. Hlavním úkolem a cílem této zahraniční politické reprezentace bylo zajistit obnovení československého státu a odstranění všech důsledků Mnichovské dohody. V závislosti na válečném dění československá emigrace soustředila svou reprezentaci do Paříže, posléze do Londýna. Toto zřízení se označuje jako tzv. zatímní státní zřízení.

---

³⁹ Pavlíček V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 111

⁴⁰ Čl. 7 Výnosu č. 75/1939 Sb., o zřízení Protektorátu Čechy a Morava

K vytvoření exilové Československé vlády nakonec opravdu úspěšně došlo a to i s uznáním spojeneckými mocnostmi-zásadní pro další vývoj bylo 18. července 1941 uznání Velkou Británií, ve stejný den následně Sovětským svazem, 21. července 1941 Spojenými státy, 27. srpna Čínou a poté obdobně celou řadou světových států bojujících proti Německu a jeho spojencům).

Velmi specifická a nestandardní situace exilového zřízení znamenala i přes veškerou snahu hlásit se k právním předpisům první republiky nutné odchýlení se od běžného ústavního zřízení. Zde je tedy potřeba zmínit ústavní dekret prezidenta republiky ze dne 15. října 1940 č. 2 Úředního věstníku československého, o prozatímním výkonu moci zákonodárné; tento dekret se stal základním právním předpisem, na jehož základě se odvíjela prakticky všechna další legislativní činnost. Převážná většina dekretální normotvorby poté reagovala zejména na aktuální činnost a situaci zahraničního odboje a vedení války s Německem a jeho spojenci. Z problematiky ozbrojených sil lze tedy zmínit například dekrety o organizaci československé branné moci na území Spojeného království Velké Británie a Severního Irska, o částečné mobilizaci na území pod mocí Francouzského výboru národního osvobození či o postavení žen v československých bojových jednotkách.

Co se týče problematiky této práce, tedy záležitostí vojenských, ozbrojených sil a mezinárodních poměrů, je vhodné zmínit také 16. prosinec 1941, kdy již ustavená a mezinárodním společenstvím potřebně uznaná československá vláda vyhláší válečný stav s Německem a Maďarskem od chvíle, kdy se jejich vlády dopustily násilných činů proti bezpečnosti, samostatnosti a územní celistvosti republiky a že je ve válečném stavu se všemi státy, které vedou válku s Velkou Británií, SSSR a USA. Zajímavostí tohoto prohlášení je, že jde o zatím jediný případ vyhlášení válečného stavu v československé ústavní historii.

Československo se také stalo původním členem Organizace spojených národů, jelikož podepsalo Deklaraci Spojených národů z 1. ledna 1942 – tím vyjádřilo závazek využít všech sil k boji proti Německu a jeho spojencům.

Ve vojenské oblasti je potřeba zmínit i celou řadu dvoustranných smluv, které řešily situaci, kdy československé vojenské jednotky bojovaly na různých frontách války jako součást různých spojeneckých ozbrojených sil a tyto smlouvy tak zajišťovaly vztahy, které z toho vyplývaly.⁴¹ Jmenovat můžeme mj. Dohodu mezi prozatímní vládou

---

⁴¹ Pavlíček V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 155

československou a vládou Spojeného království Velké Británie a Severního Irska o československé branné moci z 25. října 1940, Dohodu mezi vládou Československé republiky a vládou SSSR o společném postupu ve válce proti Německu či Úmluva o repatriaci s Republikou francouzskou.

Že byla agenda spojená s účastí Československa ve válce pro exilovou vládu naprosto stěžejním tématem lze demonstrovat i na příkladu státního rozpočtu, kdy největší objem výdajů směřoval k financování vedení války a armády. Financování bylo zajištěno zejména z půjček poskytnutých Velkou Británií.

2.3. Poválečné období 1945–1948

Období poválečných let mělo znamenat návrat k situaci vytvořenou ústavou z roku 1920, čímž měla být vyjádřena kontinuita s předmnichovskými poměry. Dle ústavy z roku 1920 mělo být totiž zvoleno Ústavodárné národní shromáždění, do té doby mělo situaci překlenout Prozatímní národní shromáždění, zvolené nepřímými volbami a fungující na základě ústavního dekretu prezidenta republiky č. 47/1945 Sb. Návrat k ústavě z roku 1920 však již nebyl v nových poměrech zcela možný, a tak došlo k celé řadě úprav. Například na základě ústavního zákona 46/1946, o Ústavodárném národním shromáždění, došlo ke změně tohoto orgánu na jednokomorové se 300 členy. Období před volbami bylo také charakteristické omezením plurality politických stran, vyostřeným předvolebním bojem či zavedením sporných „prázdných (bílých) lístků.“

Volby do Ústavodárného národního shromáždění vyhrála v Čechách drtivě Komunistická strana Československa, což předznamenalo její sílící prorůstání do státní správy, zahájení procesů sahajících až za rok 1948 a vývoj následujících let. Došlo i k diskuzi nad novou ústavou, kterou si jako svůj cíl vytyčila vláda a Ústavodárné národní shromáždění za účelem vytvoření ústavy vytvořilo ústavní výbor. Kromě návrhů z tohoto výboru zaznívaly ve veřejném prostoru i další odborné názory na podobu nové ústavy, více či méně navazující na ústavu z roku 1920. K přijetí nové ústavy však i tak nedošlo a novou ústavou se stala až Ústava 9. května (1948), po únorovém puči již plně v režii komunistů.

2.4. Komunistická totalita 1948-1989

Únorovým pučem roku 1948 začíná období přes 40 let trvající diktatury komunistického režimu. Tento vývoj samozřejmě reflektovalo i dění na ústavněprávní úrovni. Z pro tuto práci významných dokumentů bych jmenoval ústavní zákon č. 150/1948 Sb., označovaný dle dne schválení jako Ústava 9. května; dále ústavní zákon č. 100/1960 Sb., tzv.

socialistická ústava a poté dění navazující na události roku 1968, zejména ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci.

Ač podle ústavní úpravy tohoto období byly formálně zachovány některé demokratické rysy, reálně se stále více prosazovala a byla rozhodující vedoucí a řídicí úloha Komunistické strany Československa jak společensky, tak státoprávně (což byl zejména rys Ústavy 9. května, posléze upravený Socialistickou ústavou).

2.4.1. Ústava 9. května

Z této ústavy lze zmínit v oblasti vojenské zejména ustanovení, že prohlášení válečného stavu náleží na základě usnesení vlády prezidentu republiky a z rozhodnutí Národního shromáždění vypovídá prezident také válku.⁴²

Oblast vysílání ozbrojených sil není opět ústavou výslovně zmíněna a zůstává tak v rukou exekutivy.⁴³

Pro problematiku této práce je však již o něco zajímavější branný zákon z roku 1949, který de facto přináší definici ozbrojených sil (pod pojmem branná moc). Brannou moc podle něj tvoří vojsko jako její základ, dále pak veřejné ozbrojené sbory, které určí vláda, části těchto sborů nebo jejich jednotliví příslušníci, pokud podle tohoto zákona nebo zvláštních předpisů podléhají vojenskému velení. V době mimořádných opatření podle tohoto zákona po příslušném povolání též veřejné ochranné sbory určené zvláštními předpisy, jejich části nebo jednotliví příslušníci, jakož i osoby podléhající branné povinnosti, které se podrobují branné výchově, a jednotky složené z těchto osob, jakož i osoby povolané k osobním úkonům pro potřeby branné moci. Samotné vojsko je potom definováno jako souhrn vojáků s tím, že vojáky se rozumějí osoby, které byly odvedeny a mají služební povinnost podle § 20 tohoto branného zákona.⁴⁴

Zajímavým mezinárodním závazkem je z pohledu tématu práce také přistoupení Československa ke Smlouvě o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci mezi Albánskou lidovou republikou, Bulharskou lidovou republikou, Maďarskou lidovou republikou, Německou demokratickou republikou, Polskou lidovou republikou, Rumunskou lidovou republikou, Svazem sovětských socialistických republik a Československou republikou – tzv. **Varšavská smlouva**, která vznikla 14. 5. 1955 jako reakce východního bloku mj. na umožnění vstupu Západního Německa do NATO a jako jakási protiváha k NATO.

---

⁴² § 74 odst. 1 bod 12 Ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky

⁴³ Viz § 74 odst. 2 Ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky

⁴⁴ § 2 zákona č. 92/1948 Sb., Branný zákon

Varšavská smlouva mj. ve svém článku 4 uváděla: „Dojde-li v Evropě k ozbrojenému útoku proti jednomu státu nebo několika státům zúčastněným na Smlouvě se strany kteréhokoli státu nebo skupiny států, každý stát zúčastněný na Smlouvě na základě práva na individuální nebo kolektivní sebeobranu, v souhlase s článkem 51 Charty Organizace Spojených národů, poskytne státu nebo státům, které byly takto napadeny, okamžitou pomoc, individuálně i v dohodě s ostatními státy zúčastněnými na Smlouvě a to všemi prostředky, které považuje za nutné, včetně použití ozbrojené síly. Státy zúčastněné na Smlouvě budou se neprodleně radit o společných opatřeních, která je nutno podniknout pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti. O opatřeních podniknutých na základě tohoto článku bude zpravena Rada bezpečnosti v souhlase s ustanoveními Charty Organizace Spojených národů. Tato opatření budou zastavena, jakmile Rada bezpečnosti učiní opatření nutná k obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.“ Dále například zřizovala Spojené velení svých ozbrojených sil, které budou podle dohody mezi stranami vyčleněny pod řízení tohoto velení, jež bude jednat podle společně stanovených zásad. Smluvní strany učiní také jiná dohodnutá opatření nutná k upevnění jejich obranyschopnosti tak, aby byla chráněna mírová práce jejich národů, zaručena nedotknutelnost jejich hranic a území a zajištěna obrana před možnou agresí.⁴⁵

2.4.2. Socialistická ústava 1960

Tato Ústava byla charakteristická předimenzovanými proklamacemi, ideologickými floskulami, umožňujícími značnou svévoli při výkladu a aplikaci Ústavy. Ústava však výrazně zmenšovala rozpor mezi ústavou de iure a naplňováním ústavy de facto, což byl jeden z rysů reality Ústavy 9. května. Jedná se tak spíše o dokument politický, kterému literatura přiřazuje nevelkou juristickou hodnotu.⁴⁶ Socialistická ústava také zakotvuje a zdůrazňuje vedoucí úlohu KSČ či deklaraci o spojenectví s „bratrským“ Svazem sovětských socialistických republik. Došlo i k přejmenování oficiálního názvu státu na Československou socialistickou republiku (ČSSR) a například i k poměrně kontroverzní změně státního znaku.

Co se týká problematiky ozbrojených sil, socialistická ústava ve svém článku 49 stanovila: „Národní shromáždění se usnáší o vypovězení války, je-li Československá socialistická republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o

---

⁴⁵ Čl. 5 Smlouvy o přátelství, tzv. Varšavské smlouvy

⁴⁶ Viz Grónský J. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 237

společné obraně proti napadení.“ Najdeme zde tedy nově ustanovení o plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení, což lze považovat za důsledek přistoupení k Varšavskému paktu. K přijetí usnesení ve smyslu čl. 49 bylo potřeba souhlasu tří pětin všech poslanců.⁴⁷ Novinkou byla možnost vypovězení války třípětinovou většinou hlasů všech svých členů předsednictvem Národního shromáždění za podmínky, že zasedání Národního shromáždění by bylo znemožněno mimořádnými událostmi. Takové opatření předsednictva však podléhalo schválení v nejbližším zasedání Národního shromáždění, v opačném případě by pozbylo platnosti.⁴⁸ Důvod následného schválení je poměrně zřejmý-at' už jde o kontrolu či legitimitu tak závažného rozhodnutí. Je však třeba zmínit, že tato konstrukce může působit poněkud krkolomně ve spojení s § 62 odst. 1 bod 12, který váže rozhodnutí o válečném stavu (na návrh vlády) a vypovězení války (na základě rozhodnutí Národního shromáždění) na prezidenta republiky. Při teoretické situaci, kdy by došlo k následnému neschválení opatření předsednictva Národního shromáždění, by rozhodnutí prezidenta o vypovězení války přišlo o předpoklad své platnosti. Došlo by tak nejspíše k nutnosti odvolat vypovězení války, což však není to samé jako skončení války mírem či pozastavení příměřím. Lze předpokládat, že schválení opatření předsednictva Národního shromáždění bylo zamýšleno z důvodu akutně probíhající války až po skončení válečných operací, nemohlo-li se za tímto účelem sejít Národní shromáždění dříve.⁴⁹

2.4.3. Vývoj po roce 1968

Začátek roku 1968 se nesl v duchu demokratizace poměrů (období tzv. Pražského jara) a začaly se prosazovat principy právního státu. Tyto snahy však byly hrubě odmítány ze strany Sovětského svazu a v návaznosti na to pak i většiny zemí východního, socialistického bloku. Situace vyvrcholila v noci na 21. srpna 1968 vpádem vojsk pěti zemí Varšavské smlouvy.⁵⁰ Byl tím v Československu nastolen ve své podstatě okupační režim a byly ztraceny naděje na obnovu demokratických poměrů, právního státu či státní suverenity.

Z tohoto období je vhodné v rámci zkoumané problematiky zmínit **ústavní zákon č.143/1968 Sb., o československé federaci**. Ten stanovil, že „*Federální shromáždění se*

---

⁴⁷ Čl. 51 odst. 3 Ústavního zákona č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky

⁴⁸ Čl. 60 odst. 2 Ústavního zákona č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky

⁴⁹ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 90-91

⁵⁰ Vojska SSSR, Polska, Maďarska, NDR a Bulharska. Neúčastnila se tedy Albánie a Rumunsko.

*usnáší o vypovězení války, je-li Československá socialistická republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.*⁵¹

K tomuto usnesení bylo potřeba souhlasu tří pětín všech poslanců Sněmovny lidu, ale rovněž třípětinové většiny všech poslanců Sněmovny národů zvolených v České socialistické republice a stejné většiny všech poslanců zvolených ve Slovenské socialistické republice (kvalifikovaná forma zákazu majorizace).⁵² Obdobně jako v socialistické ústavě i zde byla možnost v důsledku mimořádných příčin vypovědět válku předsednictvem Federálního shromáždění, i zde ale byla modifikovaná forma zákazu majorizace – tedy že bylo potřeba tří pětín ze všech členů předsednictva z občanů České socialistické republiky a tří pětín ze všech členů předsednictva z občanů Slovenské socialistické republiky.⁵³ Naopak na rozdíl od socialistické ústavy už takové usnesení předsednictva Federálního shromáždění nevyžadovalo následné schválení na nejbližším zasedání.

Obdobná zůstala role prezidenta republiky, který měl na návrh federální vlády vyhlášovat válečný stav a na základě rozhodnutí Federálního shromáždění vypovídat válku.⁵⁴

S problematikou v širší rovině souvisí v tomto období také **ústavní zákon č. 10/1969 Sb., o Radě obrany státu**. Rada obrany státu byl orgán jmenovaný prezidentem republiky, který byl odpovědný Federálnímu shromáždění. Jejím úkolem bylo určovat hlavní směry přípravy a organizace obrany Československé socialistické republiky a činit s tím spojená opatření. Určovala například základní koncepci výstavby branného systému ČSSR a ozbrojených sil, schvalovala koncepční dokumenty či doporučovala návrhy pro případ války či vnějšího napadení a také mimo jiné navrhovala na základě vojensko-politického hodnocení mezinárodních vztahů ústavním orgánům mezinárodně právní zabezpečení v zájmu obrany ČSSR, popřípadě opatření vyplývající z mezinárodních závazků ČSSR. Mohla také v případě nenadálého napadení suplovat činnost Federálního shromáždění a jeho předsednictva (její opatření by podléhala následně dodatečnému schválení).⁵⁵

---

⁵¹ Čl. 36 odst. 2 Ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci

⁵² Čl. 41 odst. 2 Ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci

⁵³ Čl. 58 odst. 5 Ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci

⁵⁴ Čl. 61 odst. 1 písm. l) Ústavního zákona č. 143/1968 Sb., o československé federaci

⁵⁵ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 91 a podrobněji také viz Ústavní zákon č. 10/1969 Sb., o Radě obrany státu

2.5. Návrat k demokratickému státu 1989-1993

Po událostech 17. listopadu 1989, kdy došlo k brutálnímu potlačení pokojné manifestace u příležitosti 50. výročí nacistického zásahu proti českým vysokým školám a připomenutí památky Jana Opletala, došlo v celé zemi ke spuštění masových občanských nepokojů, demonstrací, stávek studentských, kulturních i dalších. Do role lídra opozice se postavilo Občanské fórum a komunistická diktatura se zhroutila, podobně jako v celém tehdejší sovětském bloku. Bylo tedy třeba učinit politické, ekonomické a ústavní proměny, které by znamenaly návrat demokratického právního státu.

Z hlediska této práce je v tomto období velmi zajímavý ústavní zákon č. 556/1990 Sb., který již rozšiřuje působnost Federálního shromáždění na oblast, kterou jsme dosud v působnosti parlamentů v předchozích zkoumaných obdobích nenacházeli a která je pro problematiku této práce stěžejní. Novelizovaný článek 36 odst. 2 ústavního zákona o československé federaci totiž umožnil vyslat ozbrojené síly mimo území státu jen se souhlasem Federálního shromáždění. Dle novelizovaného článku 42 poté již takové usnesení nespadlo pod režim zákazu majorizace. Dle čl. 58 novelizované ústavy pak lze dovodit, že tato kompetence přešla v plném rozsahu na předsednictvo Federálního shromáždění vždy, když Federální shromáždění nezasedalo. Jelikož se důvodová zpráva k návrhu ústavního zákona k rozšíření této pravomoci nevyjadřuje, neboť identické legislativní iniciativy ČNR a SNR⁵⁶ se jej netýkaly, dovozuje například v odborném tisku profesor JUDr. Jan Kysela, že šlo zřejmě o poslanecký pozměňovací návrh. Dále také k danému tématu tamtéž upozorňuje: „*Je poněkud překvapivé, že se tato nová kompetence FS týkala vysílání vlastních ozbrojených sil a nikoli přijímání ozbrojených sil cizích, ačkoliv by k tomu nedávná historická zkušenost mohla svádět.*“⁵⁷

V daném období by ještě měla být zmíněna Vojenská doktrína České a Slovenské Federativní Republiky z 20. března 1991.⁵⁸ Tento dokument vycházel mj. ze suverenity ČSFR při řešení přípravy obranných otázek v souladu s právem na sebeobranu v duchu Charty organizace spojených národů, jednoty s cíli zahraniční a vnitřní politiky státu a zejména také deklaruje své právo účastnit se zajištění kolektivní bezpečnosti více zemí, dojde-li k jejich vojenskému ohrožení. Prohlašuje také, že ČSFR je připravena poskytnout své ozbrojené síly v rámci mírových sil OSN, vojenských sil OSN a v případě ekologických a jiných živelních katastrof. Zřetelně rovněž deklaruje dodržování a dalšího plnění závazků vyplývajících z Charty

---

⁵⁶ Tisky 315 a 316, VI. volební období

⁵⁷ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 91

⁵⁸ Usnesení Federálního shromáždění č. 122, k návrhu vojenské doktríny České a Slovenské Federativní Republiky (tisk 366)

OSN a dalších mezinárodních smluv a dohod upravujících danou oblast. Tuto první vojenskou doktrínu „nového“, demokratického právního státu lze hodnotit jako odrazový můstek pro další vývoj v oblasti ozbrojených sil a jejich vysílání, jelikož vyjadřuje silnou sounáležitost s mezinárodním společenstvím (zejména demokratických) států a vůli účastnit se případně i řešení světových konfliktů jako suverénní a sebevědomý stát, při zachování všech dohod a smluv, rovněž jako zachování práv a svobod jednotlivců.

3. Současná úprava vysílání ozbrojených sil v Ústavě ČR

V této kapitole se tato práce zaměří již na užší problematiku tématu této diplomové práce, tedy na současnou podobu ústavní úpravy vysílání ozbrojených sil, roli parlamentu v tomto rozhodování. Pokusí se rovněž o výklad záměrů ústavodárce a to pomocí zkoumání situací a z toho plynoucích záměrů, které vedly k jednotlivým změnám v této ústavní oblasti. Ústavní těžiště pro tato témata se nachází zejména v článku 43 Ústavy České republiky.

Pro zkoumání role parlamentu je nutné zkoumat i procedurální „technikálie“, za které lze považovat oblast článku 39 Ústavy České republiky.

3.1. Vysílání ozbrojených sil

Problematiku vysílání ozbrojených sil upravuje na ústavní úrovni již vícekrát zmíněný článek 43 Ústavy České republiky, konkrétně pak jeho odstavce **3, 4 a 5**.⁵⁹

(3) Parlament vyslovuje souhlas

a) s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky

b) s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky

nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.

(4) Vláda rozhoduje o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, jde-li o

a) plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,

b) účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, již je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu,

---

⁵⁹ Pro úplnost, přehlednost a jistou praktičnost jsou články uvedeny i s ustanoveními nesouvisejícími vyloženě s vysíláním ozbrojených sil, ale s touto problematikou příbuznými, viz ustanovení o pobytu ozbrojených sil na území ČR či průjezd a přelet nad územím ČR

c) účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových nebo ekologických haváriích.

(5) Vláda dále rozhoduje

a) o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky,

b) o účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky.

(6) O rozhodnutích podle odstavců 4 a 5 informuje vláda neprodleně obě komory Parlamentu. Parlament může rozhodnutí vlády zrušit; ke zrušení rozhodnutí vlády postačuje nesouhlasné usnesení jedné z komor přijaté nadpoloviční většinou všech členů komory.

K výše citovaným odstavcům Ústavy je začátkem vhodné i na základě historického exkurzu v kapitole 2. této práce poznamenat, že dřívější ústavy, platné na našem území, jak vidno vysílání ozbrojených sil či pobyt cizích ozbrojených sil na českém (československém) území výslovně neupravovaly. Stejně tak je vhodné konstatovat na základě níže uvedené stručné komparace s ústavami jiných států, že většina z nich tuto problematiku také neupravuje. Lze tedy učinit závěr, že k současné úpravě vedla ústavodárce zejména historická zkušenost a jde o reakci na negativní události v dobách nedemokratických režimů. Citlivé nahlížení na tuto záležitost současnou ústavní úpravou lze přičítat výjimečnou historickou zkušenost okupace československého území.⁶⁰

Ústava tedy v tomto článku konkrétně k vysílání ozbrojených sil mimo území České republiky stanoví, že souhlasu parlamentu s tímto aktem je třeba ve všech případech, kdy není rozhodnutí o konkrétním vyslání vyhrazeno vládě. Vládě je vyhrazeno takové rozhodnutí za podmínek odstavců 4-6.

Pro danou oblast je podstatným ustanovením také čl. 39 Ústavy, se kterým je matérie čl. 43 úzce propojena.

3.1.1. Článek 43 odstavec 3 – souhlas Parlamentu

Souhlasem parlamentu ve smyslu čl. 43 odst. 3 Ústavy se rozumí souhlas obou komor a to většinou stanovenou v čl. 39 odst. 3 Ústavy – takovou většinou je nadpoloviční většina všech poslanců a nadpoloviční většina všech senátorů.

---

⁶⁰ Viz Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, s. 2

Je však třeba také definovat, co takový pojem souhlasu parlamentu obsahuje. Souhlasem se rozumí usnesení obou komor o tom, že předem souhlasí s „vysláním“ (popř. s „pobytem“). Souhlas komor tedy musí obsahovat shodný projev vůle a je udělen v okamžiku, kdy přijme usnesení druhá z obou komor. V okamžiku, kdy je souhlas udělen, je vláda oprávněna ozbrojené síly vyslat (nebo provést opatření spojená s „pobytem“ ozbrojených sil jiných států). Souhlas Parlamentu vládu však nezavazuje k tomu, aby ozbrojené síly skutečně vyslala (nebo aby byl zajištěn „pobyt“ ozbrojených sil jiných států).⁶¹ Toto lze považovat za praktický aspekt dané problematiky, jelikož často může jít o situaci, kdy není předem jasné, zda dané vyslání bude opravdu vojensky nutné,⁶² ale strategicky je potřebné daným souhlasem disponovat a mít tím pádem připravené ozbrojené síly k akci mimo území České republiky (obdobně s pobytem cizích ozbrojených sil na území České republiky).

Komplikovanou otázkou ohledně náležitostí souhlasu se může jevit, do jaké míry musí být rozsah předkládaného rozhodnutí specifikovaný. Vzhledem ke specifikům vojenské a armádní praxe by mohl příliš úzce nebo naopak široce vymezený návrh být problematický jak z praktického, tak například i vojensky strategického hlediska. Příliš specifikovaný souhlas, ať už co se týká kvantity jednotek, časového rámce a podobně, by nemusel pokrývat efektivně vojenské požadavky a potřeby vzhledem k cíli, jehož má daná mise dosáhnout. Na straně druhé příliš široce formulovaný návrh by mohl vzhledem k závažnosti důsledků znamenat velmi širokou diskreci a lze se domnívat, že by nebyla velká ochota obou komor s takto neupřesněným a široce pojatým návrhem vyslovovat souhlas. Nemusí jít o samovůli vlády, jde spíše o praktické problémy s takovým návrhem-aby byl souhlas vysloven v dostatečném předstihu, nemusí být potřebné okolnosti mise v tu dobu známy, později vláda může mít již určitější informace o potřebách vyslání, ale komory nebude možné dostatečně rychle operativně svolat a urychleně souhlas vyslovit. K této problematice ve svém komentáři k Ústavě P. Molek uvádí: „*Ve vládních návrzích proto bývá stanoven počet (popř. maximální počet) vysílaných vojáků (jde-li o vyslání), doba jejich působení, místo působení, název a typ operace, jejíž součástí toto vyslání je, a mezinárodní organizace, která tuto operaci realizuje, popřípadě též předpokládané finanční náklady vyslání.*“⁶³

---

⁶¹ Syllová, J. in Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky: Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 448

⁶² Molek, P. in Bahýl'ová, L., Filip, J., a kol. Ústava České republiky. Praha: Linde, 2010, s. 532

⁶³ Molek, P. in Bahýl'ová, L., Filip, J., a kol. Ústava České republiky. Praha: Linde, 2010, s. 532

K samotnému návrhu, se kterým mají obě komory vyslovit souhlas, není v Ústavě výslovně upraveno, kdo ho Parlamentu navrhuje. Komentáře k Ústavě z kontextu dovozují, že návrh podává vláda, která má výkonnou pravomoc při obraně i zahraniční politice České republiky, a tedy i pravomoc přijmout návrh na „vyslání“ či „pobyt“, k němuž potřebuje souhlas komor.⁶⁴ Ústava pak Parlamentu nestanoví žádnou lhůtu, v níž by měl o takovém souhlasu rozhodnout.

Formulace čl. 43 odst. 3 vyjadřuje, že Parlament s rozhodnutím o vyslání ozbrojených sil „vyslovuje souhlas“, což implikuje, že jde o akt vládnutí v rámci moci vládní. Literatura proto považuje vyslovení souhlasu či nesouhlasu dle tohoto článku za tzv. legislativní veto⁶⁵, tzn. veto zákonodárského orgánu vůči aktu moci výkonné. To znamená, že komory parlamentu mohou pouze souhlasit nebo nesouhlasit s tímto aktem vlády, ale nemohou ho změnit. Filip, J. ve svém článku dále vysvětluje: *„Ústava ČR tak předpokládá, že jde o realizaci politiky vlády, se kterou Parlament vysloví souhlas nebo nesouhlas. Rozhodnutí vlády o provedení takové akce tím získává právní podklad a legitimitu. Proto nejde o obyčejné usnesení Parlamentu (např. žádost o předložení zprávy), nýbrž o souhlas Parlamentu s akcí výkonné moci daný ve formě usnesení. Výkonná moc hodlá sama uskutečnit akci a proto je usnesení formou souhlasu s její akcí. Pokud by usnesení formulovaly komory Parlamentu, situace by se zcela obrátila.“*⁶⁶

V praxi však v minulosti docházelo k situacím, kdy se Parlament nepovažoval jen za kontrolora exekutivy s možností vyslovit jen souhlas či nesouhlas, naopak docházelo k zásahu a změnám v předkládaném rozhodnutí vlády a dokonce docházelo k situacím, kdy byla nakonec přijímána různá usnesení. Mohlo docházet i ke rozdílům ve znění usnesení, která přijímaly obě komory Parlamentu. V takovou chvíli pak chybí mechanismus sladování rozdílů a problematický je takový postup už jen z hlediska, že komora rozhodující jako druhá se již dostává do jakési podřízené role ve vztahu ke změnám, provedené komorou rozhodující jako první, Ústava však pořadí rozhodování komor neurčuje. Za přijaté pak bylo považováno to, v čem se taková usnesení prolínaly – tzv. teorie průniku. De facto se pak tedy postupovalo dle přísnější verze.⁶⁷ Tento postup

---

⁶⁴ Syllová, J. in Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky: Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 450

⁶⁵ Filip, J.: Aktuální ústavněprávní otázky výkonné moci v ČR, in Hloušek, V., Šimíček, V. (eds.): Výkonná moc v ústavním systému České republiky, Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2004, str. 26

⁶⁶ Filip, J.: Aktuální ústavněprávní otázky výkonné moci v ČR, in Hloušek, V., Šimíček, V. (eds.): Výkonná moc v ústavním systému České republiky, Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2004, str. 27

⁶⁷ Kysela, J. in Klíma, K. a kol. Komentář k Ústavě a Listině. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, s. 364, bod 6)

snad lze pochopit z hlediska motivace reagovat flexibilně a vyslání uskutečnit. Z důvodu výše uvedených argumentů a výkladu Ústavy je ho však z mého pohledu nutno považovat za chybný. K problematice pozměňovacích návrhů v záležitostech článku 43 se domnívá J. Kysela: „Zapovězení pozměňovacích návrhů by přitom proces rozhodování nemuselo nijak významně brzdit. Vládě by nic nemělo bránit provést ve svém návrhu změny poté, co vyslechla rozpravu v komorách Parlamentu. Musela by si však počínat poněkud razantněji, než je u nás zvykem, včetně eventuálního využití možnosti kompetenčního sporu s Parlamentem o existenci pravomoci měnit návrh rozhodnutí podle čl. 43.“⁶⁸ Nutnost předložit relevantní návrh vládou se také odvozuje od dělby moci, kdy mezinárodní vztahy a velení jsou nespornou součástí působnosti exekutivy a těžko si proto představit, že by návrh generoval někdo jiný (skupina parlamentářů).⁶⁹

Bližší úpravu samotné procedury v komorách nalezneme pouze v zákoně č. 107/1999 Sb., jednací řád Senátu. Zákon č. 90/1995 Sb., jednací řád Poslanecké sněmovny se dotýká pouze situace, kdy by došlo k vyslovování souhlasu s vysláním ozbrojených sil mimo území České republiky za stavu ohrožení státu či válečného stavu.

Co se týká jednacího řádu Poslanecké sněmovny a výše zmíněné situace ohrožení státu či válečného stavu, projednávání vyslovení souhlasu se řídí dle § 109m zákona č. 90/1995 Sb., jednací řád Poslanecké sněmovny a stanoví, že je-li Poslanecké sněmovně předložen návrh na vyslovení souhlasu s vysláním ozbrojených sil mimo území České republiky za situace ohrožení státu či válečného stavu, rozhoduje o něm ve zkráceném jednání. Zkrácené jednání pak probíhá tak, že předseda Poslanecké sněmovny neprodleně svolá schůzi Sněmovny. Pokud se již schůze koná, zařadí se projednávání návrhu přednostně na její pořad a neuplatní se i některá ustanovení Jednacího řádu Poslanecké sněmovny.⁷⁰ Dále se takový návrh neprojednává ve výborech a je omezeno vystupování poslanců, a to na nejvýše dvě vystoupení, přičemž Poslanecká sněmovna může rozhodnout o omezení řečnické doby až na 5 minut.⁷¹

O něco bohatější je však procedurální úprava problematiky souhlasu s návrhem na vyslání ozbrojených sil v Jednacím řádu Senátu.

---

⁶⁸ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 100

⁶⁹ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 99

⁷⁰ § 109m odst. 2 zákona č. 90/1995 Sb., jednací řád Poslanecké sněmovny; konkrétně se neuplatňují ustanovení § 51 odst. 6, § 53, § 54 odst. 4 věty druhé až osmá, § 54 odst. 6 a 7, § 59 odst. 1 a 2, § 60, ustanovení o lhůtě 24 hodin uvedené v § 57 odst. 1 a ustanovení o vyčlenění doby jednání podle § 95a, § 111 odst. 1 a § 112 odst. 4 jednacího řádu PS

⁷¹ § 109m odst. 3 zákona č. 90/1995 Sb., jednací řád Poslanecké sněmovny

Co se týká postupu zkráceného projednání v situaci stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, je stanoven prakticky totožně jako v případě výše uvedeného Jednacího řádu Poslanecké sněmovny.⁷²

Jak již bylo zmíněno výše, zákon č. 107/1999 Sb., jednací řád Senátu, na rozdíl od úpravy jednacího řádu Poslanecké sněmovny, obsahuje speciální postup pro vyslovení souhlasu s vysláním ozbrojených sil mimo území České republiky a to i mimo stav ohrožení státu nebo válečný stav. Je-li Senátu tento návrh předložen, předseda Senátu jej neprodleně postoupí organizačnímu výboru a rozešle jej také všem senátorům a senátorským klubům. Organizační výbor pak v takovém případě přikáže předmětný návrh výboru či výborům (v tom případě určuje, který z nich bude výborem garančním) a doporučí předsedovi Senátu, aby návrh zařadil na pořad schůze. Lhůta k projednání tohoto návrhu ve výborech je 30 dnů od jeho přikázání výboru k projednání, nicméně tato lhůta může být organizačním výborem zkrácena v případě, že vláda označí návrh za naléhavý.

Zajímavou úpravou v Jednacím řádu Senátu je ovšem také ustanovení zavedené novelou Jednacího řádu Senátu provedenou zákonem č. 172/2004 Sb. Tato novela upravuje proceduru přijetí usnesení o souhlasu s vysláním ozbrojených sil tak, že není možno navrhopvat k rozhodnutí vlády žádné pozměňovací návrhy.⁷³ Tato úprava se snaží zabránit (v této kapitole a bodu práce výše zmíněné) problematické praxi, kdy docházelo k zásahu a změnám v předkládaném rozhodnutí vlády ze strany komor Parlamentu. Naproti tomu však Jednací řád Poslanecké sněmovny takovou úpravu neobsahuje.

V době, kdy je Poslanecká sněmovna rozpuštěna, přísluší vyslovení souhlasu s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo její území (nejsou-li vyhrazena vládě) Senátu.⁷⁴

3.1.2. Článek 43, odstavec 4-6

Dle **čl. 43 odst. 4 Ústavy ČR** rozhoduje vláda o vyslání ozbrojených sil mimo území České republiky (a také o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky), a to nejdéle na dobu 60 dnů. Vláda v těchto otázkách rozhoduje ve sboru usnesením a k přijetí takového usnesení je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech

---

⁷² § 132 zákona č. 107/1999 Sb., jednací řád Senátu

⁷³ § 131b a § 131d zákona č. 107/1999 Sb., jednací řád Senátu

⁷⁴ Čl. 11 Ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

jejích členů.⁷⁵ Ústava v tomto odstavci dále výslovně rozvádí podmínky, za kterých toto rozhodnutí vládě přísluší.

Zaprvé jde o případy, kdy je nutné plnit závazky z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení. Zde jde zjevně mimo jiné o úpravu vedoucí k hladkému naplnění článku 5 Severoatlantické smlouvy, který říká: „*Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto odsouhlasily, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich uplatní právo na individuální nebo kolektivní obranu, uznané článkem 51 Charty Spojených národů, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v souladu s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a udržet bezpečnost severoatlantické oblasti. Každý takový útok a všechna opatření učiněná v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.*“

Zadruhé se jedná o účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem, a to se souhlasem přijímajícího státu. V tomto bodě může být problematický pojem „mírové operace“, jež má různé vnímání a výklady v závislosti na mezinárodní organizaci, která takové operace zaštiťuje. Charta OSN rozlišuje dva základní typy operací. Operace podle kapitoly VI Charty – operace na udržování míru (peacekeeping) a operace podle kapitoly VII Charty – operace na prosazování míru (peace enforcement).⁷⁶ Terminologický slovník pojmů a definic NATO, AAP-6 pak obsahuje hned několik verzí pojmů spadající pod pojem mírových operací, kde pokaždé záleží na definici a nezřídka i na nuancích v českém překladu tohoto dokumentu (např. peacemaking operation, conflict prevention, peace-building, peace enforcement, peacekeeping, peace support operation).

Nakonec tento odstavec svěřuje do pravomoci vlády rozhodnutí o účasti na záchranných pracích při živelních pohromách a průmyslových nebo ekologických haváriích.

Z výše uvedeného výčtu odstavce 4, čl. 43 Ústavy České republiky tedy vyplývá, že vláda je v samostatném rozhodnutí o vyslání ozbrojených sil poměrně limitována

---

⁷⁵ Čl. 76 Ústavy ČR

⁷⁶ Zůna, J., Kosecová, J., Pojmový aparát mírových operací a jejich vymezení v doktrínálních dokumentech Armády České republiky, *Vojenské rozhledy*, 2014, roč. 23 (55), č. 4, s. 109–123, dostupné z <http://www.vojenskerozhledy.cz> [citováno dne 15.12.2021]

zmíněnými podmínkami. Ač tento odstavec nejspíše právě na flexibilnější případy potřeby vyslat ozbrojené síly mířil, v praxi může být nedostačující, jelikož musí splnit podmínku maximální délky trvání 60 dní a k tomu splnit jeden z taxativně vymezených důvodů. Tato problematika již byla namítnuta návrhem na novelizaci tohoto článku a odstavce, byť neúspěšně.⁷⁷ Problémem pak je i posun mezinárodních závazků, kdy NATO zřídilo na summitu ve Walesu roku 2014 nové jednotky, tzv. Síly velmi rychlé reakce (VJTF – Very High Readiness Joint Task Force), které vyžadují vhodnou právní úpravu umožňující okamžité nasazení. Argumentace předkladatelů výše uvedeného návrhu novelizace článku 43 shrnovala, že: *„Taxativní vymezení účelů vyslání ozbrojených sil ČR či pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR obsažené v ustanovení čl. 43 odst. 4 Ústavy ČR není ideální ani z ústavně-právního, ani z věcného hlediska. Z ústavně-právního hlediska není ideální z důvodu kazuistického přístupu k řešení předmětné problematiky, který obecně v právním řádu není žádoucí. Z věcného hlediska zase neumožňuje rychlé vyslání ozbrojených sil ČR za jinými účely, než které jsou taxativně vyjmenované.“*⁷⁸ Jako příklad pak také v důvodové zprávě k tomuto návrhu nalezneme situaci potřeby nutnosti mezinárodní operace ke stabilizaci tzv. zhroucených států, které nemají vládu, jež by s takovou operací vyslovila souhlas. Taková operace pak sice může být realizována např. na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN s cílem zabránit totálnímu zhroucení nějakého státu (což by v důsledku mohlo vyústit v např. genocidu části obyvatel či rozsáhlou migrační vlnu ohrožující i státy Evropy). Prostředí zhroucených států využívají poté k plnění svých cílů též nestátní aktéři jako byl tzv. Islámský stát či teroristické organizace jako Al Káida, jejichž globální působení představuje hrozbu i pro státy jako je ČR. V takových případech je třeba, aby mnohonárodní operace byla zahájena velmi rychle (dokonce v řádu dnů). Ozbrojené síly ČR by však podle současné ústavní úpravy nebylo možné do takové operace tímto rychlým způsobem vyslat, neboť o takovém vyslání by musel rozhodnout Parlament České republiky, jelikož vláda by podle ustanovení čl. 43 odst. 4 písm. b) Ústavy České republiky nemohla rozhodnout, neboť by nebyla splněna podmínka souhlasu přijímajícího státu.⁷⁹ Jelikož bezpečnostní důvody a mezinárodní hrozby, jež argumentace k výše uvedenému návrhu zákona zmiňuje, přetrvávají a nelze očekávat

---

⁷⁷ Návrh zákona ze dne 7.11.2016, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, sněmovní tisk 956/0

⁷⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona ze dne 7.11.2016, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, sněmovní tisk 956/0, s. 5

⁷⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona ze dne 7.11.2016, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, sněmovní tisk 956/0, s. 5

jejich umenšování, ba naopak v závislosti na mezinárodní bezpečnostní situaci spíše další vývoj, lze se domnívat, že tato problematika článku 43 a konkrétně odstavce 4 bude i nadále řešena.

Tématu zapojení ozbrojených sil České republiky na území jiných států se rovněž dotýká článek **odstavec 5 písm. b) článku 43 Ústavy**, jež svěřuje do gesce vlády rozhodování o účasti ozbrojených sil na vojenských cvičeních mimo území České republiky (stejně tak o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území České republiky). I takové rozhodnutí tedy nevyžaduje souhlas Parlamentu. Oproti odstavci 4 však v tomto rozhodování není vláda omezena taxativním výpočtem požadavků omezujících takové vyslání, proto není limitována například dobou trvání, po kterou se ozbrojené síly České republiky takového cvičení účastní. Vojenským cvičením ve smyslu tohoto odstavce se rozumí výcvik součástí ozbrojených sil k bojovým operacím.⁸⁰ Nikdy však není možné považovat za vojenské cvičení ozbrojenou akci v boji s nepřítelem.

Pro úplnost je třeba dodat, že tento odstavec také ve své první části svěřuje vládě rozhodování o průjezdu a přeletu⁸¹ ozbrojených sil jiných států přes území České republiky.⁸²

O rozsahu a předpokládaných vojenských cvičeních informuje vláda Parlament předem, a to prostřednictvím tzv. Plánu vojenských cvičení jednotek a štábů Armády České republiky se zahraničními partnery. Tento plán se předkládá vždy na jeden rok předem.⁸³ Vláda v něm upřesňuje například typ akce, stát konání, součinnostní zahraniční účastníky, délku cvičení, počet jednotek či techniky nebo cíl dané akce. Vzhledem k relativně konkrétním údajům v těchto Plánech, je možné, že by Parlament nesouhlasil jen s některým z nich. V takovém případě má daná komora Parlamentu možnost přijmout usnesení, které by se mohlo týkat určitého cvičení v určitém státě v daném termínu, a rozhodnutí vlády o jeho konání pak zrušit.⁸⁴ Tato problematika souvisí s níže rozebraným odstavcem 6.

---

⁸⁰ Syllová, J. in Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky: Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 451

⁸¹ Průjezdem a přeletem přes území České republiky se dle § 2 písm h) zákona č. 310/1999 Sb., rozumí taková akce, která zpravidla nepřekročí 48 hodin. V jiném případě by byla tato skutečnost spíše považována za „pobyt“

⁸² Čl. 43 odst. 5 písm. a) Ústavy ČR

⁸³ Například tento Plán vojenských cvičení pro rok 2021 předpokládal celkově 138 takových akcí

⁸⁴ Syllová, J. in Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky: Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 453

Přenesení pravomoci přijímat výše uvedená rozhodnutí o vysílání ozbrojených sil mimo území České republiky včetně cvičení (a taktéž rozhodování o pobytech, průjezdech či přeletech na/přes území České republiky) však neznamena naprosto volnou diskreci vlády v jejich realizaci a to případně i proti vůli Parlamentu. Ústava naopak v **odstavci 6 článku 43 Ústavy** předpokládá informační povinnost vlády, aby informovala obě komory Parlamentu o rozhodnutích, jež byly podle odstavců 4 a 5 přijaty. Tento ústavní předpis se nepovažuje za projev odpovědnosti vlády vůči Poslanecké sněmovně (vláda je povinna informovat jak Poslaneckou sněmovnu, tak Senát), nýbrž za projev odvození uvedených pravomocí od Parlamentu, jelikož Ústava oběma komorám přiznává v těchto otázkách zcela rovnocenné postavení. Z toho tedy vyplývá oprávnění Parlamentu i tyto rozhodnutí učiněné vládou zvrátit. Informace o těchto rozhodnutích vláda předkládá zpravidla Poslanecké sněmovně i Senátu současně a ty je také nezávisle na sobě souběžně projednají.⁸⁵ Informační povinnost vlády se týká přijetí rozhodnutí samotného a nikoliv jeho následného plnění v praxi. Vláda je podle Ústavy povinna informovat obě komory neprodleně poté, kdy o věci rozhodla, není však uvedeno, že by tak mělo být před fyzickým provedením tohoto rozhodnutí.

Souhlas obou komor pak Ústava presumuje. Jak již bylo řečeno, dává také Parlamentu možnost tato rozhodnutí vlády zvrátit. Jelikož účinky tohoto zrušení Parlamentem nastávají ex nunc, z logiky věci se mohou týkat pouze takových akcí, které zatím nebyly zahájeny či zahájeny byly a právě probíhají – v tomto případě by vláda byla povinna pozastavit další běh takové akce.

Pokud se budeme soustředit pouze na téma této práce, tedy vysílání ozbrojených sil a vynecháme případ pobyťů, přeletů či průjezdů ozbrojených sil jiných států přes území České republiky, týká se odstavec 6 zprv dle případů dle odstavce 4 článku 43 Ústavy. Jak již však bylo řečeno, vzhledem k problematice omezení na 60 dnů a dalším taxativně vymezeným náležitostem, nejsou tyto případy příliš četné. Zadruhé pak jde o záležitosti odstavce 5 písm. b) článku 43 Ústavy, tedy o účast ozbrojených sil na vojenských cvičeních mimo území České republiky. Zde se uplatňuje výše k tomuto odstavci uvedený postup, kdy vláda Parlament informuje předem prostřednictvím tzv. Plánu vojenských cvičení jednotek a štábů Armády ČR se zahraničními partnery, kdy tento plán je Parlamentu předkládán vždy na rok dopředu. Vláda pak jednou za čtvrt roku informuje

---

⁸⁵ Mlsna, P. in Rychetský, P., Langášek, T., Herc, T., Mlsna, P. a kol. Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 442

komory o proběhnuvších cvičeních (obdobně se postupuje v případech průjezdů a přeletů cizích ozbrojených sil přes území České republiky).⁸⁶

Co se týká procedurální stránky odstavce 6, rozhodnutí vlády dle odstavců 4 a 5 mohou být zrušena dvěma způsoby. Formulace druhé věty tohoto odstavce, části před středníkem stanoví, že „*Parlament může rozhodnutí vlády zrušit;*“ - dle této formulace tedy ke zrušení rozhodnutí vlády postačí souhlasné zamítavé stanovisko obou komor odhlasované běžnou většinou podle čl. 39 odst. 2 Ústavy a derogujícím Parlamentem by tedy byly obě komory hlasující prostou většinou. Rozhodnutí vlády je pak zrušeno ve chvíli, kdy se o tom usnese druhá z komor.⁸⁷ Druhou cestou, stanovenou v odstavci 6, druhé větě, části za středníkem, je pak vyslovení nesouhlasu a tím pádem zrušení rozhodnutí vlády jen jednou komorou, a to za předpokladu, že toto usnesení odhlasuje nadpoloviční většinou všech členů této komory (absolutní většinou).

Jednací řád Poslanecké sněmovny přijímání usnesení dle čl. 43 odstavců 2-5 výslovně neupravuje a uplatní se tak obecná ustanovení o projednávání bodu pořadu v § 57 a násl.⁸⁸ Jednací řád Senátu však na rozdíl od Poslanecké sněmovny, jak již bylo výše zmíněno, obsahuje část patnáctou, která komplexně upravuje jednání ve věcech bezpečnosti České republiky. Je-li Senátu předložena informace o rozhodnutí vlády o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky či o účasti ozbrojených sil České republiky na vojenských cvičeních mimo území České republiky (taktéž o pobytu, průjezdu či přeletu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky), postoupí jej předseda Senátu neprodleně organizačnímu výboru, který jej přikáže výboru (popřípadě výborům).⁸⁹ Informace vlády ve smyslu odstavce 6 se pak podle Jednacího řádu Senátu mohou projednat pouze ve výborech bez nutnosti zařadit je na schůzi Senátu, na pořad schůze naopak zařazeno toto projednávání bude v případě, navrhne-li to předsedovi Senátu výbor, kterému byla informace přikázána, nebo nejméně 5 senátorů. Při jednání Senátu o informacích vlády dle odstavce 6 pak přirozeně lze navrhnout, aby Senát s příslušným rozhodnutím vlády vyslovil nesouhlas.⁹⁰

Závěrem lze shrnout, že odst. 6 článku 43 Ústavy je klasickým příkladem legislativního veta, tedy oprávnění zákonodárního sboru zrušit rozhodnutí exekutivy a

---

⁸⁶ Syllová, J. in Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky: Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 453

⁸⁷ Herc, T. in Rychetský, P., Langášek, T., Herc, T., Mlsna, P. a kol. Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 386

⁸⁸ Syllová, J. in Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky: Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 453

⁸⁹ § 131a odst. 2 zákona č. 107/1999 Sb., jednací řád Senátu

⁹⁰ § 131e zákona č. 107/1999 Sb., jednací řád Senátu

jeho význam spočívá v zakotvení právní kontroly vlády. Z podstaty pojmu legislativního veta pak vyplývá, že komory Parlamentu mohou rozhodnutí vlády rušit, nikoliv však měnit. Tato kontrola právní je prováděna oběma komorami, jelikož kontrola politická se týká pouze Poslanecké sněmovny a dovedena do nejzazších důsledků by musela znamenat vyslovení nedůvěry vládě. Z důvodu flexibility a zejména faktické náročnosti je přirozeně mnohem snazší zrušit dílčí rozhodnutí vlády, než vládu odvolat.⁹¹

3.2. Vznik současné ústavní úpravy

Současné znění článku 43 Ústavy České republiky (a k tomu se vztahující procedurální ustanovení čl. 39) se komplexně věnuje otázkám obranyschopnosti České republiky a jejím zapojení do mezinárodních organizací kolektivní obrany. Pro zkoumanou problematiku vysílání ozbrojených sil a vztahu vlády s Parlamentem je tedy tento článek klíčový. Současná úprava je výsledkem vývoje, který ovlivnila jak domácí, tak zahraničněpolitická témata a potřeby, které praxe postupem času přinášela.

3.2.1. Vývoj před tzv. „Bezpečnostní novelou“ Ústavy

Po rozdělení Československa vstoupila v platnost nová Ústava samostatné České republiky jakožto ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Úprava v původním znění se však od současné poměrně výrazně lišila a považuji za vhodné tedy komparativně toto znění původního článku 43 uvést:

- (1) Parlament může rozhodnout o vyhlášení válečného stavu, je-li Česká republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.*
- (2) Vyslat ozbrojené síly mimo území České republiky lze jen se souhlasem obou komor.*

Článek 43 v této původní dikci byl účinný od 1. ledna 1993 do 30. listopadu 2000. Pokud nejprve lehce odhlédneme od problematiky vysílání ozbrojených sil, stojí za zmínku rozdíl od současné úpravy v oblasti vyhlášení válečného stavu. Zatímco nynější znění nedává Parlamentu možnost se rozhodnout, zda válečný stav vyhlásí, ale naopak při splnění stanovených podmínek je jeho povinností válečný stav vyhlásit,

---

⁹¹ Kysela, J. Článek 43. in Klíma, K. a kol. Komentář k Ústavě a Listině. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009., 2sv., s. 365

původní znění toto nechávalo na úvaze Parlamentu. Nicméně ohledně ústavní úpravy vyhlášení a ukončení války můžeme i na základě historického exkurzu v kapitole 2 konstatovat, že se jedná o tradiční prvek ústavního řádu už od československé Ústavy z roku 1920 a není tedy překvapením, že ústavodárce zakomponoval tento prvek i do Ústavy České republiky.

Rovněž zajímavé je původní zanesení ustanovení o nutnosti souhlasu s pobytém cizích vojsk nikoliv v článku 43, nýbrž v článku 39 odst. 3 původního ústavního znění. Pro přijetí tohoto usnesení stanovil původní čl. 39 odst. 3 požadavek absolutní většiny, ačkoliv se čl. 43 o této kompetenci Parlamentu nezmiňoval. Zanesení této pravomoci do Ústavy lze však jednoznačně chápat jako důsledek stále velmi čerstvé zkušenosti s pobytém sovětských vojsk na našem území po roce 1968. Jelikož však původní znění čl. 39 nezmiňovalo oblast rozhodování o vysílání ozbrojených sil, lze dovodit, že k přijetí takového usnesení stačila prostá většina.

Co se už týká samotné oblasti vysílání ozbrojených sil, původní znění článku 43 a článku 39 způsobovalo v praxi časté problémy a jeho naplňování bylo komplikované. V komorách nezřídka probíhaly spory o interpretaci ustanovení obou dotčených článků, které spočívaly zejména v tom, zda je možné udělit souhlas Parlamentu obecným zmocněním vlády bez specifikace jednotlivých pobytů či vyslání.⁹² Co do komplikovanosti také přispíval fakt, že Senát působil vedle Poslanecké sněmovny až od konce roku 1996 a do diskusí o interpretaci dotčených článků mohly promlouvat preference jednotlivých aktérů ohledně budoucí existence či naopak možné neexistence Senátu.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., jako komplikované příklady uvádí souhlas s vysláním ozbrojených sil pro konkrétní účely (např. vyslání vojenské polní nemocnice do Albánie a do Turecka), nebo usnesení přijímané v obecné rovině (např. usnesení Poslanecké sněmovny č. 384 ze dne 29. dubna 1994, usnesení Senátu č. 137 ze dne 12. listopadu 1997) nebo usnesení, která se více konkretizovala (např. usnesení Poslanecké sněmovny č. 519 ze dne 22. října 1999, usnesení Senátu č. 196 ze dne 18. listopadu 1999). Konkretizace směřovaly k tomu, aby organizačním zabezpečováním usnesení Parlamentu České republiky byla pověřována vláda, aniž by

---

⁹² Syllová, J. in Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky: Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 443

k tomu bylo náležité ústavní zmocnění.⁹³ P. Mlsna takovou praxi považuje za vybočení z rámce Ústavy a nenaplnění úmyslu ústavodárce, který směřoval k tomu, aby rozhodoval o vysílání ozbrojených sil České republiky do zahraničí předem a vždy zcela konkrétně zákonodárce.⁹⁴

3.2.2. „Bezpečnostní novela“ Ústavy

Původní znění Ústavy se z výše uvedených důvodů ukázalo poměrně brzy jako nepraktické. Zejména problematické bylo pro realizaci závazků plynoucích pro Českou republiku z mezinárodních smluv a z účasti v obranných systémech mezinárodních organizací.

Vláda po zvážení mj. výše zmíněných problematických aspektů původní ústavní úpravy došla k závěru, že by bylo vhodné novelou Ústavy zejména zefektivnit krátkodobé „pobyty“, „přelety“ a „průjezdy“ týkající se území České republiky a také krátkodobější vysílání ozbrojených sil za určitým účelem. Záměrem bylo, aby procesy povolování nezpůsobovaly prodlení v konkrétní realizaci akce čekáním na souhlas obou komor Parlamentu. Potřebu ústavních změn vedle toho v této oblasti akceleroval také blížící se vstup do NATO a tím pádem potřeba operativního nasazování příslušníků ozbrojených sil a výhled častých cvičení mimo území České republiky. Vláda proto v roce 1999 předložila novelu Ústavy⁹⁵. Podle tohoto návrhu by vláda rozhodovala o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu spojeneckých ozbrojených sil na území České republiky, a to nejdéle na dobu 60 dnů, pokud by šlo o plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení, jsou-li vysílány k tomu Parlamentem předem určené vojenské útvary ozbrojených sil České republiky nebo jde-li o pobyt spojeneckých ozbrojených sil vyplývající ze závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení; nebo by šlo o účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jejímž je Česká republika členem či o účast na záchranných pracích při živelních pohromách nebo ekologických a průmyslových haváriích. O těchto svých rozhodnutích by vláda musela neprodleně informovat Parlament. Vláda by podle tohoto návrhu dále rozhodovala o vyslání ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky a o pobytu spojeneckých

---

⁹³ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, Obecná část, s. 2

⁹⁴ Mlsna, P. in Rychetský, P., Langášek, T., Herc, T., Mlsna, P. a kol. Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 428

⁹⁵ Sněmovní tisk 208, III. volební období, dostupný z <http://www.psp.cz> [citováno dne 8.12.2021]

ozbrojených sil na území České republiky v případech plánovaných vojenských cvičení. Souhlas parlamentu by pak byl vyžadován s průjezdem cizích ozbrojených sil přes území České republiky a s jejich přeletem nad územím České republiky; zatímco o průjezdu a přeletu spojeneckých ozbrojených sil by rozhodovala vláda.

Tento vládní návrh ústavní novely nebyl přijat a byl zamítnut již v prvním čtení (neupravoval jen oblast článků 39 a 43, ale komplexněji pozměňoval Ústavu, např. čl. 10 a 10a o mezinárodních smlouvách apod.).

Potřebu zefektivnit rozhodovací a schvalovací proces a novelizovat články 39 a 43 však přetrvávala i nadále a vzhledem ke vstupu do NATO byla stále akutnější. Bylo třeba problematiku řádným způsobem dořešit, vymezit určité pravomoci vlády k rychlému operativnímu rozhodování, ovšem při zachování nezbytných ingerencí Parlamentu České republiky.⁹⁶ Vláda proto již velmi brzy předložila ke schválení novou ústavní novelu této problematiky. Šlo o **ústavní zákon č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky**. Tato novela navazovala na předchozí nepřijatou vládní novelu a v otázce úpravy čl. 43 a 39 se lišila spíše v detailech. Zmínit lze zejména rozdíl ve většině potřebné ke zrušení rozhodnutí vlády o vyslání či pobytu ozbrojených jednotek, kdy v původním vládním návrhu bylo třeba běžných většin v obou komorách Parlamentu, dle přijaté novely a odst. 6 však stačí i nadpoloviční většina všech členů jen jedné z komor. Výsledné (dnešní) ustanovení je však dílem pozměňovacích návrhů při projednávání, jelikož původní návrh zákona 300/2000 Sb. umožňoval Parlamentu rozhodnutí vlády „*změnit nebo zrušit*“⁹⁷

Pravomoc Parlamentu pak byla rozšířena o novou kompetenci, a to vyjadřování souhlasu s účastí České republiky v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je Česká republika členem (odst. 2); podnětem k tomuto doplnění čl. 43 byl proces přípravy revidovaného znění Směrnice vojenského výboru NATO o Evropském integrovaném systému protivzdušné obrany této organizace, který v té době vrcholil.⁹⁸

---

⁹⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, Obecná část, s. 2

⁹⁷ Návrh zákona č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, Část první, s. 2

⁹⁸ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, Zvláštní část, s. 1

Ani po přijetí ústavního zákona č. 300/2000 sb. však přirozeně nedošlo k naprosto hladkému postupu a v praxi vyvstaly nové či staronové komplikace.⁹⁹

Velmi zajímavou jak z hlediska zkoumané problematiky, tak z hlediska obecně ústavněprávního je možno považovat usnesení stálé komise Senátu pro Ústavu České republiky a parlamentní procedury č. 10 z 27. schůze dne 3. července 2002. Toto usnesení a stanovisko komise vzniklo jako reakce na poslanecký návrh změny Ústavy¹⁰⁰, kdy poslanci P. Nečas a M. Titz navrhovali odebrání pravomoci Parlamentu derogovat rozhodnutí o přeletech, průjezdech a vojenských cvičeních s odůvodněním faktické časové nemožnosti včasného parlamentního rozhodování adekvátně naplňovat znění Ústavy: *„Za dobu účinnosti této ústavní úpravy se vyskytují závažné problémy v naplňování odstavce 6 čl. 43, pokud jde o neprodlené informování obou komor Parlamentu především v případech rozhodování vlády o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území České republiky nebo o jejich přeletu nad územím České republiky.“* Již z prvního pohledu je zřejmé, že k návrhu na novelizaci dochází jen po velmi krátkém časovém úseku od přijetí „Bezpečnostní novely“. Nad tím se také senátní komise ve svém stanovisku pozastavuje. Zvláště se zřetelem na skutečnost, že jde o ministerstvem obrany iniciovanou novelizaci čl. 43 Ústavy, jenž byl však stejným ministerstvem před necelými dvěma lety změněn způsobem, který *„mírou kazuistické úpravy zcela vybočuje z jednotné míry obecnosti Ústavy.“* V kontextu Ústavy se pak toto ustanovení stává v očích komise výrazně disproporčním a komise také kritizuje metodu pokusu a omylu, která dle ní *„není v tvorbě práva příliš namístě“* a tím spíše a ve větší míře to platí pro tvorbu a změny základního zákona státu. Komise dále také mj. kritizuje *„Dílčí, často dokonce jednověté novelizace, sice vždy mají svůj účel, jejich vzájemné účely však mohou být kolizní, resp. mohou narušovat původní intenci ústavodárce. Právě touto cestou je možné "nenápadně" narušit citlivý systém dělby, kontroly a vyvažování moci (...)"*¹⁰¹ Komise ve svém stanovisku poukazuje také na rigidní charakter Ústavy jako právního vyjádření základů ústavního a politického systému. Rigidita Ústavy by se přílišnou vstřícností Senátu vůči dílčím návrhům změn snižovala, s poukazem na Senát jakožto „pojistky stability ústavního systému.“

---

⁹⁹ Viz v této práci výše popsaná problematika, zejména v bodech 3.1.1 a 3.1.2; např. problematika přijímání rozdílných usnesení v jednotlivých komorách Parlamentu atd.

¹⁰⁰ Sněmovní tisk č. 1214, III. volební období, dostupný z <http://www.psp.cz> [citováno dne 10.12.2021]

¹⁰¹ Viz Usnesení stálé komise Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní procedury č. 10 z její 27. schůze dne 3. července 2002.

Senát tento poslanecký návrh nakonec v září 2002 zamítl i na základě usnesení této komise, z důvodů metodologických i věcných.

3.3. Komparativní přehled

Pro úplné dokreslení a pochopení dané problematiky je vhodné se alespoň rámcově zabývat také srovnáním s řešením, které volí ústavní úpravy napříč různými státy.

Co se týká tématu ústavního válečného práva, tj. vyhlášení a ukončení války, válečných stavů a obecně mimořádných stavů, komplexní úpravu nabízí v různém pojetí většina ústav členských států Evropské unie.

Naprosto jiná situace však panuje v otázkách vysílání ozbrojených sil či jejich přijímání na území vlastního státu, jelikož tuto problematiku většina ústav členských států Evropské unie neupravuje. V tomto ohledu se ukazuje důležitost nastíněného historického vývoje a zkušeností, jelikož naše Ústava je zřetelně v těchto otázkách poznamenána výjimečnou historickou zkušeností s okupacemi československého území a řeší tuto problematiku mimořádně citlivě.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., zmiňuje v komparativní části příklady vyspělých států, jejichž Ústavy tuto problematiku alespoň rámcově řeší, např. Dánsko a Belgie. U dánské Ústavy z roku 1953 uvádí, že tento dokument ve svém čl. 19 vyžaduje souhlas Folketingu (parlamentu) k užití vojenské síly proti jinému státu, avšak jednak zaprvé tento souhlas není nutný při jiném užití vojenských sil mimo území Dánského království, než je užití proti jinému státu, zadruhé si pak panovník (vláda) nemusí souhlas Folketingu vyžádat ani v případě obrany proti ozbrojenému útoku.

U belgické Ústavy z roku 1994 pak důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., dává ke srovnání čl. 185 belgické Ústavy, který se týká situací, kdy jsou postaveny cizí ozbrojené síly do služeb belgického státu, případně přecházejí přes jeho území nebo na něm pobývají, avšak umožňuje tyto situace řešit na základě zákona.

Dále se v důvodové zprávě k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., dočteme, že ostatní země buď mechanismy rozhodování v této oblasti upravují prostým zákonem (jako příklad uvádí důvodová zpráva Německo), nebo je tato záležitost ponechána na volné úvaze hlavě státu a vládě, při zachování politické odpovědnosti vlády před Parlamentem a trestní odpovědnosti hlavy státu a členů vlády (zde důvodová zpráva zmiňuje Francii).¹⁰²

---

¹⁰² Viz Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, Obecná část, s. 2

Příkladu sousedního **Německa** se dále detailněji věnuje P. Mlsna, který zmiňuje zásadní článek 87a GG.¹⁰³ P. Mlsna k tomuto dále uvádí, že Spolek tak vytváří ozbrojené síly výlučně k obraně a také upozorňuje na zjevné materiální omezení pro využití ozbrojených sil. Právě materiální omezení dává hlavní sílu ovlivňovat podobu ozbrojených sil Spolkovému sněmu (Bundestag), a to skrze jeho rozpočtové kompetence. Ozbrojené síly Německa mohou být nasazeny v případě plnění povinností v rámci kolektivní obrany způsobem, který je stanoven smlouvou k obraně státu jsoucího v systému kolektivní bezpečnosti. Jelikož však čl. 87a odst. 2 GG nestanoví podmínky pro nasazení ozbrojených sil mimo vojenskou oblast, dovozuje P. Mlsna, že Bundeswehr¹⁰⁴ je přípustné nasadit bez souhlasu Bundestagu pouze při humanitárních a záchranných operacích nebo katastrofách, avšak v takovém případě nesmějí být vojáci ozbrojeni ani pro vlastní ochranu. Bundestagu kromě vlivu na ozbrojené síly skrze rozpočtovou politiku náleží i rozhodování o vojenském nasazení ozbrojených sil, a to každého konkrétního ozbrojeného nasazení Bundeswehru. Jde však pouze o rozhodovací kompetenci, nikoliv iniciační, to znamená, že o rozsahu a délce nasazení ozbrojených sil může výlučně rozhodovat spolková vláda. Při hrozícím prodlení může rozhodnutí o nasazení ozbrojených sil dle zvláštního zákona zjednodušenou procedurou grémium politických stran zastoupených ve Spolkovém sněmu, ovšem za podmínky dodatečného schválení Bundestagu. Německou úpravu na závěr P. Mlsna shrnuje: „*Bez souhlasu Spolkového sněmu nelze ozbrojené síly nasadit v zahraničí ani na jediný den, proto se někdy o Bundeswehru hovoří jako o parlamentní armádě*“¹⁰⁵

Další, velmi zajímavý komparativní pohled na zahraniční ústavní úpravy otázek spojených s vysíláním ozbrojených sil nabízí J. Kysela (byť již v roce 2003), který ve svém článku podává čistě na základě textů ústav (s vynecháním prováděcích zákonů, ústavních tradic či praxe) zevrubný přehled i s hodnocením.¹⁰⁶ Narozdíl od rozhodování o válce (resp. i o míru), válečném stavu a jiných mimořádných stavech, kde parlamenty figurují jako pravidelní rozhodovatelé či alespoň spolurozhodovatelé, ústavní úprava oblasti vysílání ozbrojených sil do zahraničí je spíše ojedinelá, neboť zpravidla přísluší exekutivě. Rozdíl v úpravě vysílání ozbrojených sil poté J. Kysela shledává mezi spíš lakonickou úpravou ústav starších, na rozdíl od ústav novějších, které dané téma často pojímají už obšírněji. K tomuto lze vyslovit názor, že se daná problematika v novějších ústavách vyskytuje z důvodu vzniku mezinárodních společenství, které často mají za

---

¹⁰³ Grundgesetz, neboli „Základní zákon“ Spolkové republiky Německo

¹⁰⁴ Bundeswehr, česky doslova „Spolková obrana“, jde o označení ozbrojených sil Spolkové republiky Německo

¹⁰⁵ Viz Mlsna, P. in Rychetský, P., Langášek, T., Herc, T., Mlsna, P. a kol. Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 430-431

¹⁰⁶ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 91-96

cíl zajišťovat kolektivní obranu a tím pádem vytváří na ústavy zapojených států tlak tuto oblast upravit.

J. Kysela při úpravě otázek souvisejících s rozhodováním o vysílání vlastních (a pobytu cizích) ozbrojených sil shledává dvě základní formy ingerence parlamentu do těchto záležitostí. Zaprvé jde o vytyčení obecných podmínek a pravidel, zadruhé pak o rozhodování v konkrétních věcech.¹⁰⁷

Za příklad vytyčení obecných podmínek a pravidel dává J. Kysela za příklad ústavy polskou, belgickou a rumunskou. Z hlediska našeho blízkého souseda je z těchto asi nejzajímavější přirozeně ústava **polská**. Ta uvádí, že zásady použití vlastních branných sil mimo Polskou republiku stanoví zákon či mezinárodní smlouva. To stejné platí i pro pobyt a přemísťování cizích ozbrojených sil přes polské území¹⁰⁸ a o použití samotném rozhoduje vláda.

Belgická ústava již byla popsána výše. U rumunské ústavy z roku 1991 pak J. Kysela zmiňuje, že vstup a průchod cizích ozbrojených sil na území státu je možné jen za podmínek stanovených zákonem.

Příkladem druhé formy, tedy rozhodování v konkrétních věcech, je podle J. Kysely mj. ústava estonská (parlament – Riigikog - rozhoduje o použití ozbrojených sil nejen k obraně vlasti, ale také ke splnění mezinárodních závazků – operace za hranicemi), ústava bulharská z roku 1991 (parlament povoluje vyslání a užití ozbrojených sil mimo území, jakož i pobyt cizích vojsk na vlastním území a přechod přes ně) či třeba ústava švédská (ozbrojené síly mohou být vyslány do cizí země pouze pokud s tím souhlasil parlament – Riksdag, připouští to zákon a povinnost k akci vyplývá z mezinárodní smlouvy nebo závazku schváleného parlamentem; všechny podmínky musí zřejmě platit kumulativně). J. Kysela zařazuje do této druhé formy úpravy také například ústavu ruskou.¹⁰⁹

Vzhledem k historické blízkosti obou zemí je rovněž vhodné zmínit ústavu **Slovenska**, kterou J. Kysela dle svého rozdělení řadí mezi ústavy upravující rozhodování v konkrétních věcech. Slovenská Ústava v článku 86, písm. l) svěřuje do působnosti Národní rady Slovenské republiky vyslovování souhlasu s vysláním ozbrojených sil mimo území Slovenské republiky, pokud však nejde o oblast svěřenou vládě v čl. 119, písm. p), tedy o vyslání ozbrojených sil mimo území Slovenské republiky, pokud jde o plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadnutí, a to nejdéle na dobu 60 dní; toto rozhodnutí pak vláda musí

---

¹⁰⁷ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 95

¹⁰⁸ Čl. 117 Polské ústavy, dostupné v anglickém znění z <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm> [citováno dne 15.12.2021]

¹⁰⁹ Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003, s. 95

bezodkladně oznámit Národní radě Slovenské republiky. Působnost vlády slovenská ústavní úprava dále rozšiřuje o rozhodování v oblasti vyslání ozbrojených sil mimo území Slovenské republiky za účelem humanitární pomoci, vojenských cvičení nebo mírových pozorovatelských misí (stejně tak o souhlasu s přítomností zahraničních ozbrojených sil na území Slovenské republiky za účelem humanitární pomoci, vojenských cvičení nebo mírových pozorovatelských misí a také o souhlasu s přejezdem zahraničních ozbrojených sil přes území Slovenské republiky).¹¹⁰

4. Přehled misí

Působení Armády České republiky v zahraničních misích je třeba vnímat jako vyjádření suverenity státu a projevem realizace její bezpečnostní a zahraniční politiky. Bezpečnost státu a jeho občanů je nezbytným předpokladem pro naplňování práv a svobod na území takového státu. Členství v EU, NATO či jiných organizacích (např. Partnerství pro mír) Českou republiku nezbavuje povinnosti dbát o svou vnější a vnitřní bezpečnost, naopak jí předpokládá.¹¹¹

Účastí na zahraničních misích vyjadřuje Česká republika sounáležitost se společenstvím svobodných demokratických států a je k ní zpravidla také zavázána na základě mezinárodních smluv. Prostřednictvím misí dochází k zabezpečování míru a pořádku, byť se mohou odehrávat ve všech částech světa, ve svém důsledku však míří právě k ochraně České republiky a jejích partnerů.

Je třeba zmínit, že účast ozbrojených sil České republiky v nejrůznějších misích přináší České republice mnoho uznání, respektu a Armáda se tak podílí na vytváření dobrého jména České republiky v očích jejích spojenců.

Nezanedbatelný význam má také nenahraditelná praxe a zkušenosti, které v kooperaci se spojeneckými ozbrojenými silami bezpečnostní složky České republiky získávají, ať už prostřednictvím cvičení či „ostrých“ operací.

Ve svém souhrnu tak lze považovat účast ozbrojených sil na zahraničních misích jako vrcholný projev zahraničního směřování a bezpečnostní politiky České republiky, jejímž prostřednictvím dochází k zajišťování její vnější i vnitřní bezpečnosti, což je, jak zmíněno výše, základní předpoklad pro uplatňování práv a svobod na jejím území.

---

¹¹⁰ Čl. 119 písm. o) Ústavního zákona č 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky

¹¹¹ Pavlíček V. in Pavlíček V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011, s. 1030

Pro dokreslení kontextu této práce a pochopení praktických dopadů v této práci popsaných mechanismů rozhodování o vysílání ozbrojených sil považují proto za vhodné uvést výčet misí, jichž se Armáda české republiky v uplynulých více než 30 letech účastnila.

Čeští vojáci působili na několika kontinentech a ve více než 30 státech, z čehož vzešlo již více než 15000 novodobých veteránů a veteránek. Významným předělem pro další bezpečnostní strategii byl vstup do NATO dne 12.3.1999.

V následujícím přehledu jako zdroj posloužil zejména přehled historie operací pod záštitou Vojenského historického ústavu:¹¹²

4.1. Kuvajt

Perský záliv – Pouštní štít a Pouštní bouře

V letech 1990–1991 se ještě československý samostatný protichemický prapor zapojil do války v Perském zálivu. Šlo o operace Pouštní štít a Pouštní bouře (Desert Shield a Desert Storm). Jednotku tvořilo celkem 200 vojáků, zabezpečovala chemický a radiační průzkum v řadách spojenců. Čechoslováci (ještě jako členové Varšavské smlouvy) přispěli k osvobození Kuvajtu od iráckých vojsk

Kuvajt-Enduring freedom

Po útocích 11. září 2001 se AČR podílela na nových náročných operacích v zahraničí. V protiteroristické operaci Enduring Freedom (Trvalá svoboda) na území Kuvajtu Českou republiku v letech 2002 a 2003 reprezentovalo více než 600 vojáků. Klíčovou roli v kontingentu hráli chemici – navázali tak na své předchůdce z operací Pouštní štít a Pouštní bouře. Češi opět potvrdili své tradiční kvality v oblasti ochrany před chemickými, biologickými, jadernými a radiologickými zbraněmi či prostředky.

4.2. Balkán

UNPROFOR/UNCRO

Válka na Balkáně je dodnes silnou zkušeností, jelikož co do brutality a krvavosti šlo o velmi krutý konflikt. Dění v bouřlivě rozpadající se Jugoslávii přimělo mezinárodní společenství k reakci. Českoslovenští/čeští vojáci v mírové operaci OSN UNPROFOR (United Nations Protection Force) spolu se zahraničními partnery v sektoru JIH (chorvatském území, oblast zvaná

---

¹¹² <http://www.vhu.cz/prehled-cesti-vojaci-v-novodobych-zahranicnich-operacich/> [citováno ve dnech 10-19.12.2021]

Krajina) vytvořili řadu kontrolních a propouštěcích stanovišť, organizovali mobilní pozorovací týmy či doprovázeli konvoje s humanitární pomocí a uprchlíky. Na tuto činnost navázali i v následné operaci UNCRO (United Nations Confidence Restoration Operation). Celkem se obou operací v letech **1992–1995** zúčastnilo **2 250** československých/českých vojáků.

IFOR

V roce **1996** se čeští vojáci pod velením NATO (tedy ještě před přístupem k Severoatlantické smlouvě) zapojili do operace IFOR (Implementation Force). Příslušníci 6. mechanizovaného praporu a další členové českého kontingentu pomáhali na území Bosny a Hercegoviny udržovat vojensky bezpečné prostředí a vynucovali spolu se zahraničními kolegy dodržování vojenských ujednání mírové Daytonské dohody. Monitorovali činnost dříve zneprátelených skupin (pravoslavných Srbů, katolických Chorvatů a islám vyznávajících Bosňáků) a logisticky pomáhali OBSE při organizaci voleb v Bosně a Hercegovině. V průběhu operace se pohyboval počet členů kontingentu okolo **850** osob.

UNTAES

V balkánském konfliktu svou vysokou profesionalitu prokázal český polní chirurgický tým. Zúčastnil se několika operací. Za pozornost stojí mimo jiné jeho působení v operaci UNTAES (United Nations Transitional Administration for Eastern Slavonia, Baranja and Western Sirmium). Lékařský polní **40** členný tým působil v Chorvatsku ve Východní Slavonii v letech **1996 až 1998**. Zdravotnickou péči poskytoval příslušníkům jednotek OSN.

SFOR a SFOR II

V letech **1996 až 2004** působili Čeští vojáci v operaci SFOR (Stabilisation Force), která pokračovala v budování bezpečného prostředí v Bosně a Hercegovině. Český kontingent tvořilo velitelství kontingentu a sekce součinnosti se štáby SFOR v počtu **22** osob, mechanizovaný prapor v počtu cca **600** vojáků a vrtulníkový odřad v počtu **22** osob.

V operaci SFOR II Česká republika svou činnost postupně utlumovala a koncem roku 2004 v ní setrvalo již jen **7** vojáků na velitelství v Záhřebu a Sarajevu. Celkem operacemi IFOR/SFOR a SFOR II prošlo zhruba **6 300** vojáků.

AFOR

Kontingent 6. polní nemocnice poskytoval v roce **1999** v Albánii pomoc kosovským uprchlíkům. Do alianční operace AFOR (Albania Force) se zapojilo přibližně **100** českých

vojáků. V létě téhož roku postihlo severozápadní část Turecka ničivé zemětřesení a český zdravotnický personál dostal nový úkol – mobilní týmy odcestovaly do tureckého města Gölcük, později je následovala hlavní část nemocnice. Na podzim 1999 Češi své působení ukončili.

KFOR

V březnu roku **1999** se Česká republika stala členem NATO. V červenci zahájily mnohonárodní síly KFOR (Kosovo Force) pod velením NATO operaci na území Kosova. Pro AČR šlo o velký úkol, operace se do roku 2013 zúčastnilo více než **7 000** vojáků. Kromě vlastních kontingentů spolupracovali Češi se Slováky, se kterými v Kosovu vytvořili společný prapor. V roce 2005 Česká republika převzala na jeden rok roli tzv. vedoucího státu ve struktuře mnohonárodní brigády Střed. Poprvé v novodobé historii příslušníci AČR řídili ostatní zahraniční vojáky. Dlouhodobým úkolem českých a dalších vojáků v Kosovu bylo vytvářet bezpečné prostředí v zemi, včetně snahy obnovit důvěru mezi tamními etnickými skupinami.

Essential Harvest

Kooperace se zahraničními partnery se týkala i operace Essential Harvest (Task Force Harvest, TFH) v roce **2001** v tehdejší Makedonii. Celkem **120** členná jednotka zabezpečovala ochranu velitelství mnohonárodní brigády, vytvářela vzdušně-výsadkovou zálohu velitele brigády, prováděla ostrahu retranslačních stanic, doprovázela zásobovací konvoje a patrolovala v prostoru velitelství brigády. Mezinárodním cílem bylo odebrání a likvidace zbraní od albánských povstalců.

Althea – EUFOR

Sedm kontingentů se v letech **2004 až 2008** vystřídal v operaci Evropské unie na území Bosny a Hercegoviny. Češi vykonávali strážní činnost a za úkol měli i vzdušný průzkum a leteckou přepravu osob a materiálu. První z kontingentů měl **85** členů, poslední jen **4**.

4.3. Afghánistán

Polní nemocnice, Kábul

První zapojení České republiky do boje proti terorismu na území Afghánistánu. Úkolem bylo zdravotnické zabezpečení pro příslušníky mezinárodních sil ISAF (International Security

Assistance Force) a poskytování humanitární pomoci obyvatelům Afghánistánu v letech **2002-2003**. Účastnilo se více než **290** vojáků

Vzhledem k četnosti misí se pro pochopení komplikované situace v Afghánistánu a na to navazující potřebu reakce mezinárodního společenství v následujícím výčtu zcela postačí omezit na pouhý výčet dalších misí bez potřeby bližší specifikace:

- **EOD + METEO, Kábul**
- **PRT Fajzábád**
- **Lead nation KAIA, Kábul**
- **Polní nemocnice a chemická jednotka + METEO + AIR OMLT, Kábul**
- **KAIA a chemická jednotka + METEO + AIR OMLT, Kábul**
- **Jednotka chemické a biologické ochrany, Kábul**
- **Polní chirurgický tým, Kábul**
- **SOG Vojenské policie, Hílmand**
- **PRT Lógar**
- **Uruzgán**
- **Vrtulníková jednotka, Paktíka**
- **AMT a AAT, Kábul**
- **Velitelství ÚU AČR ISAF + NSE, Kábul**
- **OMLT, Vardak**
- **Výcviková jednotka VP, Vardak**
- **ÚU speciálních sil, Nangarhár**
- **Enduring Freedom**
- **Úkolové uskupení ISAF/RSM**
- **BAF**
- **VP KAMBA**

4.4. Irák

7. polní nemocnice, humanitární odřad, skupina VP

Mezinárodní boj proti terorismu vyžadoval také zapojení českých vojáků zapojili na území Iráku, kde v roce **2003** jako součást operace Iraqi Freedom působila 7. polní nemocnice. Členové kontingentu poskytovali lékařskou a humanitární pomoc (zejména s dopravou a rozvozem vody) a příslušníci vojenské policie prováděli ochrannou a strážní činnost. Celkem tento úkol v první fázi plnilo **600** vojáků.

Od prosince roku 2003 pokračovali vojenští policisté na území Iráku v jednom z nejdůležitějších úkolů ve své moderní historii. V operaci MNF-I (Multi-National Force – Iraq) Češi dohlíželi na činnost místní policie a pomáhali při výcviku jejích příslušníků. V roce **2005** se Češi zapojili do plnění úkolů v rámci operace MNSTC-I (Multi-National Security Transition Command in Iraq) a operace NTM-I (NATO Training Mission in Iraq).

V letech **2003 až 2007** se v těchto operacích vystřídal 12 kontingentů – každý měl přibližně **100** vojáků. Dalších šest kontingentů (celkem přibližně **420** vojáků) působilo v operaci MNF-I také v letech **2007 až 2009**, kdy mimo jiné střežili vchody na základnu v Basře.

Úkolové uskupení Irák

V roce **2018** vzniklo úkolové uskupení Irák, které bylo reakcí na navýšený počet českých vojáků ve výcvikových jednotkách v operacích OIR (Operation Inherent Resolve) a NMI (NATO Mission in Iraq). Do sestavy patřila výcviková jednotka chemického vojska a výcviková jednotka Vojenské policie. Češi působili také na velitelství operací. Třicet příslušníků 4. úkolového uskupení však bylo v březnu 2020 dočasně staženo kvůli epidemii koronaviru.

Koaliční operace Inherent Resolve byla namířena proti teroristické organizaci Islámský stát. Češi mezinárodní úsilí podpořili i vysláním leteckého poradního týmu. V říjnu 2020 se do země vrátilo 5. úkolové uskupení AČR.

4.5. Pobaltí

Baltic Air Policing

V roce **2009** a v roce **2012** střežily české letouny JAS-39C Gripen vzdušný prostor pobaltských států Litvy, Lotyšska a Estonska v rámci alianční solidarity (NATO Integrated Air Defence System). První kontingent tvořilo téměř **120** osob, druhý více než **60**. Příslušníky českých vzdušných sil hostila letecká základna Šiauliai v Litvě. V roce 2019 se české letouny do Pobaltí vrátily. Tentokrát měly svou základnu v Estonsku na letišti Ämari.

EFP

Češi se začali podílet také na operaci EFP (Enhanced Forward Presence), která Severoatlantické alianci sloužila k monitoringu aktivit Ruska po anexi Krymu a akcích na východě Ukrajiny. Čeští vojáci začali působit na území Litvy a Lotyšska. V roce **2018** vyslala ČR do EFP Litva 1. rotní úkolové uskupení (rÚU) složené z mechanizované roty s obrněnými vozidly Pandur posílené ženijní četou, logistickou jednotkou a zdravotnickým prvkem v celkovém počtu do **230** osob. Později přibývaly i další úkoly, včetně úkolového uskupení elektronického boje.

4.6. Mali

EUTM

Od roku **2013** působí čeští vojáci v africkém Mali. Výcviková (nebojová) mise Evropské unie EUTM (European Union Training Mission) pomáhá malijské armádě při výstavbě a výcviku malijské armády, aby byla v budoucnu schopna samostatně čelit útokům ozbrojených teroristických skupin a zajistit suverenitu a teritoriální integritu země. První kontingent, který odcestoval do Mali, měl téměř **40** členů. Později ještě došlo k navyšování počtu vojáků. V současnosti v zemi působí 5. úkolové uskupení. Od **června 2020 do ledna 2021** měla Česká republika dokonce na starosti velení výcvikové mise EU v Mali.

MINUSMA

Dalším úkolem českých vojáků v Mali byla účast ve stabilizační operaci OSN MINUSMA (United Nations Multidimensional Integrated Stabilisation Mission in Mali). Cílem mezinárodního úsilí bylo zajistit bezpečnost a vytvořit podmínky pro další humanitární a politickou asistenci malijské vládě. Česká republika do operace vyslala úkolové uskupení speciálních sil v počtu do **25** osob. Uskupení, jehož vyslání bylo vládou a parlamentem odsouhlaseno v roce **2015**, plnilo speciální operace. Příslušníci 601. skupiny speciálních sil působili v Mali do konce roku 2016. Do operace se Češi s dalšími úkoly zapojili i v posledních letech.

4.7. Island – Air policing

V roce **2016** podobně jako v předchozích dvou letech vyslala Česká republika letouny JAS-39C Gripen k ochraně vzdušného prostoru nad územím a teritoriálními vodami Islandu. Základnou bylo letiště Keflavík. Každého ze tří úkolových uskupení se podle schválených plánů účastnilo nejméně **70** vojáků. Letouny byly začleněné do Integrovaného systému protivzdušné a protiraketové obrany – NATINAMDS (NATO Integrated Air and Missile Defence System).

4.8. Turecko – Active Fence

V letech **2014 a 2015** se Česká republika zapojila do spojenecké operace Active Fence, která měla za cíl posílení aliančního systému protivzdušné obrany jižní části Turecka.

4.9. Sinaj – MFO

Od roku **2009** se čeští vojáci účastnili operace MFO (Multinational Force and Observers), která má za cíl dohlížet na dodržování bezpečnostních podmínek mezi Egyptem a Izraelem. V roce 2013 začaly v operaci působit jednotky leteckého kontingentu (letecký a pozemní personál) s letounem CASA C-295M. Kontingent čítal zhruba **15** osob. Mezinárodní operace MFO má za úkol mimo jiné řídit provoz checkpointů a kontrolovat aktivity podél hranic Egypta a Izraele a na území Sinaje.

4.10. Ostatní

Pozorovatelské mise OSN

Příslušníci AČR působili v posledních desetiletích jako pozorovatelé OSN v řadě krizových oblastí. Už v lednu 1989 první důstojníci odcestovali do Angoly, poté další do Namibie. Následovaly mise v Iráku, bývalé Jugoslávii, Mosambiku, Libérii, Chorvatsku, Makedonii (FYROM, Severní Makedonie), Tádžikistánu, Kosovu, Sierra Leone, Konžské demokratické republice, Etiopii/Eritrei, Afghánistánu, Sýrii, Gruzii, Moldávii, Náhorním Karabachu, Bosně a Hercegovině, Čechensku, Středoafričské republice, Mali, Izraeli a Somálsku. Úkoly mírových jednotek jsou velmi rozsáhlé, jejich společným cílem však je přispět ke stabilizaci zemí zasažených konfliktem.

Působení na velitelstvích a štábech operací

Čeští vojáci své odborné znalosti prokázali i na velitelstvích a štábech různých operací. Působili tak mj. ve Francii, Čadu, Egyptě, Británii, Itálii, Mali, Bosně a Hercegovině, Afghánistánu, Kosovu, Sýrii či Španělsku.

Závěr

Cílem této práce bylo podat ucelený pohled na problematiku vysílání ozbrojených sil, dále pak zkoumat roli parlamentu ve vztahu k exekutivě a zároveň nastínit souvislosti, které ústavodárce vedou k přijetí různých druhů úprav.

K pochopení problematiky bylo nezbytné se nejprve zabývat pojmoslovím, a tak se tato práce zejména ve své kapitole 1 zabývá rozložením na jednotlivé pojmy jako „ozbrojené síly“ či „vyslání“ a hledá pro ně zejména přímo v pramenech práva definice, na kterých je poté možné vystavit zkoumání vlastní úpravy mechanismů vysílání ozbrojených sil.

Podstatným pilířem této práce byl historický přehled ústavní úpravy na území Československa v kapitole 2 této práce a posléze samostatné České republiky (zejména v kapitole 3., bodu 3.2). Jak se totiž ukazuje i na příkladu české ústavní úpravy týkající se ozbrojených sil, kořeny její dnešní podoby se nalézají nezdávka ve specifické historické zkušenosti-například okupace sovětskými vojsky po roce 1968 a díky tomu v české Ústavě citlivě řešená problematika jak pobytu cizích vojsk na našem území, tak poměrně velký důraz i na problematiku týkající se vysílání ozbrojených sil.

Při nastínění historického kontextu a po zkoumání jednotlivých pojmů již bylo možné zaměřit se na jádro této práce, a to vysílání ozbrojených sil se souhlasem parlamentu. Těžiště pro tuto problematiku se nalézá v článku 43 Ústavy České republiky, který mj. stanoví podmínky, za kterých o vyslání ozbrojených sil rozhoduje jen vláda s následnou informační povinností vůči Parlamentu, dále však také zakotvuje případy, pro které je naopak třeba předběžného souhlasu Parlamentu. Při zkoumání parlamentní praxe vychází najevo, že dané rozhodování o udělení souhlasu Parlamentu s vládním návrhem rozhodnutí se neobešlo vždy bez různých názorů na interpretaci daných ustanovení. Problematickou se z pohledu odborných názorů jeví zejména praxe, kdy docházelo ke změně vládních návrhů v rámci komor Parlamentu, ačkoliv souhlas Parlamentu s rozhodnutím vlády má povahu legislativního veta a Parlament by tak v těchto případech měl mít možnost buď s návrhem souhlasit, nebo jej zamítnout.

Podstatnou roli v otázkách vysílání ozbrojených sil hraje také článek 39 Ústavy České republiky, zejména pak jeho odstavec 3. Tento článek vytváří jakési procedurální doplnění ke spíše kompetenčnímu článku 43.

Ze zkoumání vývoje ústavní úpravy do současné podoby vyplynulo, že zásadním momentem bylo zejména přistoupení České republiky k Severoatlantické smlouvě dne 12.3.1999. Tato skutečnost si vyžadovala zásah do tehdejší ústavní úpravy a prostřednictvím tzv. „Bezpečnostní novely“ došlo k úpravě, která přetrvává do dnešních dnů.

Pro nastínění specifičnosti české ústavy se práce také dotkla komparativního zkoumání řešení problematiky vysílání ozbrojených sil zahraničními ústavami, kde se ukázal výše zmíněný vliv historické zkušenosti na ústavy jednotlivých států a tím pádem jejich potřeba tuto oblast v různé míře komplexně řešit či naopak neřešit.

Na závěr pak pro jistou větší praktičnost a přehled v dané problematice práce uvádí stručný výčet a přehled misí, jež se Česká republika za posledních více než 30 let zúčastnila. Smyslem tohoto přehledu byla demonstrace skutečnosti, že jde o problém velmi živý, který vyžaduje aplikaci daných ustanovení Ústavy prakticky každoročně a nejde tedy jen o jakési kompetenční či procedurální spory z oblasti teorie ústavního práva ve výkladu Ústavy.

Z výčtu misí je také naprosto zřejmé, že vysílání ozbrojených sil je úzce propojeno s účastí České republiky v mezinárodních organizacích, zejména pak účastí v NATO.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použitých právních předpisů:

- zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
- ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
- zákon č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
- zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání
- zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému
- zákon č. 90/1995 Sb., jednací řád Poslanecké sněmovny
- zákon č. 107/1999 Sb., jednací řád Senátu ČR
- zákon č. 310/1999 Sb., o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky
- zákon č. 37/1918 Sb. ze dne 13. listopadu 1918, o prozatímní ústavě
- zákon č. 121/1920 Sb. ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje Ústavní listina Československé republiky
- ústavní zákon č. 150/1948 Sb. ze dne 9. května 1948, Ústava Československé republiky
- ústavní zákon č. 100/1960 Sb., ze dne 11. července 1960, Ústava Československé socialistické republiky
- ústavní zákon č. 143/1968 Sb. ze dne 27. října 1968, o československé federaci
- zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky
- Severoatlantická smlouva vyhlášená dne 12. 3. 1999 pod č. 66/1999 Sb.
- usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR č. 591 ze dne 22. října 1999
- Výnos č. 75/1939 Sb., o zřízení Protektorátu Čechy a Morava
- zákon č. 193/1920 Sb., branný zákon
- ústavní zákon č. 299/1938 Sb., o autonomii Slovenskej krajiny
- ústavní zákon č. 328/1938 Sb. z. a n. o autonomii Podkarpatské Rusi v listopadu 1938
- zákon č. 92/1948 Sb., Branný zákon
- Smlouva o přátelství z roku 1955, tzv. Varšavská smlouva
- Sněmovní Tisky 315 a 316, VI. volební období
- ústavní zákon č. 556/1990 Sb.
- Usnesení Federálního shromáždění č. 122, k návrhu vojenské doktríny České a Slovenské Federativní Republiky (tisk 366)

- Návrh zákona ze dne 7.11.2016, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, sněmovní tisk 956/0
- Charta OSN
- Plán vojenských cvičení pro rok 2021
- Sněmovní tisk 208, III. volební období, dostupný z <http://www.psp.cz> [citováno dne 8.12.2021]
- Sněmovní tisk č. 1214, III. volební období, dostupný z <http://www.psp.cz> [citováno dne 10.12.2021]
- Usnesení stálé komise Senátu pro Ústavu ČR a parlamentní procedury č. 10 z její 27. schůze dne 3. července 2002
- Ústavní zákon č 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland – Ústava Spolkové republiky Německo
Polská ústava, dostupná z: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>
(anglické znění) [citováno dne 15.12.2021]

Důvodové zprávy:

- Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 300/2000 Sb., kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky
- Důvodová zpráva k návrhu zákona ze dne 7.11.2016, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, sněmovní tisk 956/0
- Důvodová zpráva k zákonu č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
- Důvodová zpráva k návrhu ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

Seznam použité literatury:

- Pavlíček, V. a kolektiv: Ústavní právo a státověda, II. díl. Ústavní právo České republiky. 1. úplné vydání. Praha: Leges, 2011. 1120 s. ISBN 978-80-87212-90-5.
- Rychetský, P., Langášek, T., Herc, T., Mlsna, P. a kol. Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 1224 s. ISBN 978-80-7478-809-3.
- Sládeček, V., Mikule, V., Suchánek, R., Syllová, J. Ústava České republiky. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, 1301 s. ISBN 978-80-7400-590-9.
- Kysela, J.: Nad jedním z „bezpečnostních aspektů“ ústavního pořádku ČR: k výkladu a aplikaci čl. 43 Ústavy in Časopis pro právní vědu a praxi 2/2003.
- Klíma, K. Komentář k Ústavě a Listině. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 2 sv. 1441 s. ISBN 978-80-7380-140-3.

- Bahýlová, L. a Suchánek, R. Ústava České republiky: komentář. Praha: Linde, 2010, 1533 s. ISBN 978-80-7201-814-7.
- Hloušek, V., Šimíček, V. Výkonná moc v ústavním systému České republiky, Brno: Masarykova univerzita v Brně, Mezinárodní politologický ústav, 2004, 285 s. ISBN 80-210-3611-7.
- Schelle, K. Dějiny ústavního práva. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016, 392 s. ISBN 978-80-7478-998-4.

Seznam použitých internetových zdrojů:

- <http://www.vhu.cz/prehled-cesti-vojaci-v-novodobych-zahranicnich-operacich/> [citováno ve dnech 10-19.12.2021]
- Zůna, J., Kosecová, J., Pojmový aparát mírových operací a jejich vymezení v doktrinálních dokumentech Armády České republiky, *Vojenské rozhledy*, 2014, roč. 23 (55), č. 4, s. 109–123, dostupné z <http://www.vojenskerozhledy.cz> [citováno dne 15.12.2021]
- <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/angielski/kon1.htm>

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá problematikou vysílání ozbrojených sil České republiky na zahraniční mise a obdobné akce a rolí parlamentu v procesu rozhodování. Jejím cílem je zejména rozebrat záměry tvůrců současné podoby Ústavy České republiky v záležitostech vysílání ozbrojených sil, ale taktéž nemůže vynechat otázky svou povahou k tomuto tématu v širším či užším smyslu příbuzným, jako jsou například pobyty, přejezdy či průlety ozbrojených sil cizích států přes území České republiky. Ve své první části poskytuje tato diplomová práce vymezení základních pramenů a definici pojmů souvisejících s problematikou tématu práce. V další části rozebírá historický vývoj ústavní úpravy na území Československa a České republiky v dané problematice a možný vliv právě těchto historických zkušeností na dnešní podobu Ústavy. Poté již rozebírá podrobně současnou úpravu tohoto tématu, tedy úlohu Parlamentu České republiky v tomto procesu a jeho vztah k předmětnému rozhodování vlády. V centru zkoumání se ocitá zejména článek 43 Ústavy, ve spojení s článkem 39 Ústavy. Při zkoumání vývoje těchto ustanovení se práce pozastavuje u role mezinárodních organizací, kdy například vstup České republiky do Severoatlantické aliance (NATO) měl na novelizaci předmětných ustanovení v Ústavě zásadní vliv.

Pro lepší pochopení tématu a kontextu podává také komparativní srovnání úpravy Ústav vybraných evropských států, co do smyslu zkoumané problematiky. Na závěr tato diplomová práce obsahuje rovněž stručný přehled misí, kterých se Armáda ČR v nejrůznějších částech světa v posledních zhruba 30 letech zúčastnila, což má čtenáři osvětlit, o jak často využívaný instrument zahraniční a bezpečnostní politiky se jedná.

Pro zkoumání tématu práce autor využívá bohaté právní úpravy, zejména v částech pojednávajících o historickém vývoji. V problematice současné úpravy pak již je možno čerpat z širšího množství komentářů, kritik či obecně odborné literatury, vztahující se k tématu diplomové práce.

Klíčová slova:

Vysílání ozbrojených sil, Parlament České republiky, rozhodovací proces, zahraniční politika, Poslanecká sněmovna České republiky, Senát České republiky, historický vývoj Ústavy

NÁZEV / TITLE:

Vysílání ozbrojených sil se souhlasem parlamentu / Deployment of the armed forces with the consent of parliament

Abstract

This diploma thesis deals with the issue of deploying the armed forces of the Czech republic on foreign missions and similar events and with the role of parliament in the decision-making process. Its main objective is to analyze intentions of the creators of the current Constitution of the Czech republic in matters of deployment of the armed forces, but also can not omit matters that are in broader or narrower sense related to this topic, such as stays, transits or flights of the armed forces of foreign states through the territory of the Czech republic. In its first part, this diploma thesis provides a definition of basic sources and a definition of terms related to the topic of the thesis. In the next part, it discusses the historical development of the constitutional regulation in the territory of Czechoslovakia and the Czech Republic in the given issue and the possible influence of these historical experiences on the current form of the Constitution. Then it discusses in detail the current regulation of this topic, which means the role of the Parliament of the Czech Republic in this process and its relationship to the government's decision-making. Article 43 of the Constitution, in conjunction with Article 39 of the Constitution, finds itself in the center of research. In examining the development of these provisions, this diploma thesis is dealing with the role of international organizations, when, for example, the Czech Republic's accession to the North Atlantic Treaty Organization (NATO) had a major impact on the amendment of these provisions in the Constitution.

For a better understanding of the topic and context, this diploma thesis provides a comparative comparison of the Constitutions of selected European countries in terms of the issues examined.

In conclusion, this thesis also contains a brief overview of missions in which the Czech Army has participated in various parts of the world in the last 30 years, which should explain to the reader how often this instrument of foreign and security policy is used.

To examine the topic of the thesis, the author uses rich legal regulations, especially in the sections dealing with historical development. In the issue of the current regulation, it is already possible to draw on a wider number of comments, critiques or generally said professional literature related to the topic of the diploma thesis.

Klíčová slova / Keywords:

Deployment of the armed forces, Parliament of the Czech republic, decision-making process, foreign policy, Chamber of Deputies of the Czech republic, Senate of the Czech republic, historical development of the Constitution

